

Õnnelik lapsepõlv on üks parimaid kingitusi,
mida vanemate võimuses on anda.
Head emadepäeva!

Ukraina hommik Uhtnas

SIRJE REBANE
kaaskirjutaja

Kell tiksus kaheksandat hommikutundi. Sisenen Uhtna raamatukogupoolsest uksest. Tagatoast kostub mõnusat kõnekõminat ja naerukilkeid. Sekka ka pisike jonnijoru ja kasvatajate manitsussõnad. Roo-sas kleidis tüdrukutirts demonstreerib oma tant-suuskust, üks sõstrasilmne piiga jutleb oma mängujän-kuga, pisike poiss selgitab midagi sõbrale ... Püüan jääda märkamatuks, et mitte lõhkuda hubast hommi-kurutiini, kuid juba on mind märgatud ja kõlab kõlava-hääline „Tere hommikust!“. Täna on kohal üheteist-kümnest lapsest kaheksa. Emad-isad on oma päevaste tegemiste juurde tõtanud ja lapsed lasteada toonud. On uus, tavaline lasteaiahom-mik. Või kas see ikka on nii tavaline? Ilmselt mitte, sest alles poolteist kuud tagasi olid needsamad poisid ja tüdrukud küll samuti laste-aias, kuid see asus rohkem kui 1000 kilomeetrit kauge-mal – Ukrainas.

Meeldetuletuseks neile, kes geograafiaga pikalt pole kokku puutunud, et Ukrai-na on riik Ida-Euroopas, Mustast merest ja Aasovi merest põhja pool. Tema pii-rinaabriteks on Rumeenia ja Moldova, Ungari ja Slo-vakkia, Poola, Valgevene ja Venemaa. Pindalalt, milleks on 603 628 km², on Ukraina 45. riik maailmas. Vikipee-dia andmetel on tänapäeva Ukraina areneva majan-dusega tööstusriik, kus on ka tugev põllumajandus ja toorainesektor. Riigis on

Hommikupudrul.

FOTOD: SIRJE REBANE

laiaulatuslik rasketööstus, Ukraina on üks suuremaid metallirafineerijaid Ida-Eu-roopas. Arenenud on kõrg-tehnoloogiline tootmine, sealhulgas IT. Ukrainal on oma autotööstus, kosmo-setööstus ja kosmoseagen-tuur. Ning rahvaarvult on Ukraina maailmas lausa 36. kohal. Oli!

Jah, paraku on olukord viimase kahe kuu jooksul kardinaalselt muutunud, sest sõda on laastanud linnu ja külasid, muserdanud majandust ja pillutanud inimesi mööda maailma laiali. Just selle raske ja uskumatuna tunduva olukorra tulemuse-na on siia jõudnud ka need lapsed ja need vanemad.

Jutuajamises Nadja ja Darjaga keskendun sellele, missugune on nende jaoks Eesti ja missugune oli nende eelinfo. Selgub, et mõlema abikaasad on töötanud siin juba peaaegu aasta, aga

kumbki neist ei olnud varem Eestis käinud. Pärilise kutse peale nad kohe ei tulnud, aga turvalisuse huvides lahkuti kodusest Ukrainast siiski võimalikult kiiresti. Küsimus koju jää-nud sugulaste ja tuttavate kohta on mõistagi raske teema ja toob naistele pisa-ra silma.

Sestap püüame kesken-dud praegusele hetkele ja elule Eestis. Üllatav oli nende mõlema jaoks ha-jaasustust küla-des – maja siin, maja seal ja vahel tükk tühja maad. Samuti turvatunne ja usaldus, mis väljendub selles, et lapsed saab ilma täiskasvanuta õue mängima saata ja kogu aeg ei pea ukse lukustama. Tõsi, mõlemad naised olid varemalt linnainimesed. Nadja igapäevatöö oli seotud kaubandusega ning ta oli kodukeemia kaupade poeketis direktori asetäit-

ja. Seevastu Darja elu oli lastega ja lasteaiaga seotud ka kodumaal. Uhtna kandi kogukonna kiituseks toovad nad kohalike inimeste osa-võtlikkuse ja abivalmiduse ning kinnitavad, et neid on väga hästi vastu võetud ja nendesse suhtutakse väga hästi. Aitäh Kaarel, Külliki, Carol, Vilja, Arti, Inge, Veiko, Kaie ja Zinaida. Neid, kes tänu sõnu väärivad, on veel ja veel.

Kohalikus elus osalemi-sel peavad nad oluliseks keeleoskust ja on valmis seda igal võimalikul juhul õppima. Peab ütlema, et viisakusväljendid on ka lastel juba selged ja küll kõik muu tuleb ajapikku. Kõige omapärasemaks sõnaks on nende mõlema jaoks eesti-keelne sõna – õõ. Ka tekitas neis küsimust näiteks see, et miks meil on põldudel kivihunnikud, mille otsa on „istutatud“ autod ning miks

kannab Rakveres pood nime Põhjakeskus. Selgitused kätte saadud, ollakse jälle tüki maad teadlikumad.

Eestimaaga laias laastus nad veel tutvust teinud pole. Küll aga on nähtud Rakvere linna ja vallimäge, teatri-maja ja Tarvast. Mõlema sooviks on teha ka pealin-natuur ja lähemalt tutvuda Tallinna vanalinnaga. Ah jaa, eelteadmistest veel, et meil siin pidavat olema sel-line põnev saar, kus võimut-sevad ainult naised. Pakun välja, et see võiks olla siis Naissaar. Tuleviku suhtes on nii Darja kui Nadja pisut nõutud. Küll on aga nende mõlema suur soov, et see õudus ometi kord lõpeks. Hing ihkab muidugi koju, aga ... elame üks päev kor-raga ja loodame parimat.

Jutu lõpuks kibelevad kasvandikudki sõna sekka ütlema. Hommikupuder söödud, jätkuvad lasteaiarühmas tavapärased toi-mingud. Vahelduseks ju-tustavad Emma ja Viktoria mulle oma kassist ja koe-rast ning lemmiktoitudest, Maksim ja Vitali on koha sisse võtnud mängunurgas. Kohe-kohe on algamas eesti lastega ühine muusikatund, kus kõlab Maksimi püüdlik „Meistrimehed oleme, tööd me hästi tunneme“.

Muide, Eesti ja Ukrai-nal on veel ühiseid jooni. Ukraina rahvuslinnud on toonekurg (püha lind, kelle naabrus ennustab õnne), pääsuke (jõukuse ja su-gulassidemete sümbol) ja kagu (peakaitseingel, kelle käes on paradiisi võtmed).

Ning Ukraina rahvuslill – päevalill – on ka meie koduaedade ehteks.

Algab aasta linnu metsskurvitsa foto- ja videovõistlus

FOTO: Wikipedia

Eesti Ornitoloogiaühing kutsub kõiki huvilisi osalema aasta linnu metsskurvitsa foto- ja videovõistlusel. Pilte ja klippe sellest salapärasest ja raskesti tabata-vast linnust oodatakse kuni 31. oktoobrini.

Võistlusele on oodatud fotod ja videod metsskurvit-sast, tema tegevusjälgedest ja muust selle liigiga seon-duvast. Iga huviline saab võistlusele esitada kuni viis enda tehtud fotot ja ühe enda tehtud video. Tööd tuleb üles laadida hilje-malt 31. oktoobri keskööks, foto- ja videovõistluse osa-lemistingimustega saab tutvuda aasta linnu lehel www.eoy.ee/metskurvits.

„Metskurvitsast kui väga varjulise eluviisiga linnust on Eestis tehtud vähe üles-võtteid. Algava konkur-siga soovime seda suurt vajakajäämist leevenda-da,” selgitab aasta linnu projektijuht Jaanus Aua. „Kuigi esimest mängulen-du tegevust isaslindu nähti Kihnu saarel juba 3. märtsil ning esimene pesa leiti 2. aprillil Saaremaal, siis on teada, et näiteks lumikatte all olevasse Kagu-Eestisse on nepid alles saabumas,” innustab Aua inimesi üle Eesti osalema.

Eesti Ornitoloogiaühin-gu kokku kutsutud žürii hindab töid kahes vanuse-rühmas: kuni 18-aastased ja üldarvestus. Mõlemas vanuserühmas saavad au-hinna kolme parima foto ja video autorid, žüriil on õigus välja anda ka eriau-hindu.

Võistluse tulemused ava-likustatakse detsembri alguses aasta linnu ja Eesti Ornitoloogiaühingu kodu-lehtedel.

Foto- ja videovõistlust korraldab Eesti Ornitoloogiaühing, aasta linnu projekti toetab SA Keskkon-nainvesteeringute Keskus.

Värvimine teeb rõõmsaks.

Alustame uut päeva.

Noortevolikogu uus koosseis on valitud

Rakvere valla noortevolikogu valimiste nädal on lõppenud ja uued volikogu liikmed järgmiseks kaheks tegevusaastaks valitud. Noortevolikogu on seekord 10-liikmeline, kõik kümme kandidaati pääsesid volikogu koosseisu.

MONICA JAANIMETS
haridus- ja noorsootöö
nõunik

Kõigepealt meenutus – mis on noortevolikogu?

Rakvere valla noortevolikogu on noortealgatus, mis esindab Rakvere valla noorte huve, kaasab neid valla otsuste tegemisse, lööb aktiivselt kaasa valla elus ja teeb noorte hääle kuuldavaks ning pakub huvitavaid kogemusi, uusi tutvusi ja vingeid väljasõite.

Noortevolikogusse sai kandideerida noor vanuses 13–26 aastat ja hääletada said noored, kes on 10–26-aastased.

5. aprillil luges valimiskomisjon hääled kokku. Hääletajaid oli 114, neist elektroonselt andis hääle 11 noort, paberil hääletussedelitega valis 103.

Kandidaatide kaupa ja gunesid hääled järgmiselt:

Noortevolikogu.

FOTO: KAROLIINA KASK

Karoliina Kask 21 häält
Kristjar Sep 17 häält
Melinda Holm 16 häält
Helena Semjonov 13 häält
Mait Sander Nõlvak 11 häält
Kaisa Helena Jalak 9 häält
Ingle Kriisa 9 häält
Agnes Höövelson 8 häält
Hannaliisa Rebane 6 häält
Krislin Pähkel 4 häält

Kantide kaupa osalesid hääletamisel:

Lasila noortekeskuses ja koolis 21 valijat,
Arkna noortekeskuses ja Veltsi koolis 6 valijat,
Uhtna noortekeskuses ja koolis 32 valijat,
Ubjä noortekeskuses 8 valijat,
Lepna noortekeskuses 2 valijat,

Sõmeru noortekeskuses ja koolis 34 valijat,
Vaeküla noortekeskuses 0 valijat.

Noortevolikogu 2. koosseisu liikmed tutvustavad ennast nii:

Agnes Höövelson: Olen kohusetundlik ja tegus noor. Soovin liituda Rakvere valla noortevolikoguga, sest usun, et Sõmeru põhikooli õpilasesinduse presidendina ja noortevolikogu liikmena suudan kooli ja valla tihedamini siduda.

Melinda Holm: Olen ettevõtlik, alati positiivne, aktiivne noor ning julgen sõna sekka öelda, arvestades sealjuures ka teiste ideedega. Käin Sõmeru põhikoolis ning olen sealse õpilasesinduse asepresident. Olen avatud

inimestele ja tegevustele, lisaks ka mitmekülgne, sportlik ja tiimitööd armastav neiu. Hoolin ning toetan kõiki ideid ja tegevusi, mis on vähegi keskkonna hoidmise, spordi ja loodusega seotud. Mulle on väga südamele lähedane vabatahtlik panustamine heategevusse. Just see, kui saan teisi aidata ning nende tuju heaks muuta, teeb mind rõõmsaks.

Kaisa Helena Jalak: Olen sotsiaalne ja alati valmis asju paremuse poole muutama. Käin koorides ja orkestrites ning huvitun nii Eesti, kui ka teiste maade folkloorist. Ei karda esinemist, kohanen kiiresti ka võõrastega, olen musikaalne.

Hannaliisa Rebane: Olen aastaid olnud noortevald-

konna aktivist. Mul on õpilasesinduse asepresidendi kui ka presidendi kogemus, olen Eesti Õpilasesinduste Liidu Liikmete valdkonna aktivist ning praeguse Rakvere valla noortevolikogu esimees. Tean, et mul on veel nii mõndagi meie vallale pakkuda.

Krislin Pähkel: Ma olen usin kaasategija. Mul on kogemusi väikeste kohvikute pidamisega ja ma arvan, et ma olen päris hea suhtleja.

Mait Sander Nõlvak: Olen 15-aastane Rakvere valla noor, kes tahab midagi lahedat oma valla noorte heaks ära teha. Olen noortevolikogus olnud juba kaks aastat ning soovin väga seal jätkata.

Ingle Kriisa: Minu tugevusteks on heatahtlikkus ja sõbralikkus. Mulle meeldib see, kui inimesed omavahel hästi läbi saavad ja üheskoos toredaid asju teevad (näiteks üritusi korraldavad ja üksteist nende püüdlustes aitavad). Mul on julgust uusi asju proovida ja seetõttu propageerin erilist spordiala – kiikingut. Samuti meeldivad mulle loomingulised tegevused: laulmine, tantimine, jms. Kui on oluline eesmärk, siis suudan väga lühikese ajaga väga palju selle nimel korda saata. Oskan näha inimestes nende tugevusi ja julgustan neid nende unistusi ellu viima.

Karoliina Kask: Loomult olen rõõmsameelne, tegus, sõbralik ja kohusetundlik ning julge ja suhtlusaldis. Ma ei karda enda arvamust avaldada ning soovin tegutseda selle nimel, et kõigil noortel oleks Rakvere vallas hea elada. Lisaks avalduvad minus iseloomujooned, nagu empaatilisus, järjekindlus, ausus ning täpsus. Pean lugu spordist. Vabal ajal käin jooksmas, suusatamas ja jõusaalis.

Helena Semjonov: Olen sõbralik, abivalmis ja kohusetundlik noor inimene. Taha olla kasulik oma küla/valla heaks.

Kristjar Sep: Ma olen 13-aastane rõõmsameelne abivalmis poiss. Julgen oma arvamust välja öelda ja soovin kaasa rääkida noorte elu huvitavamaks muutmisel.

12. aprillil kogunes noortevolikogu esimesele koosolekule, et valida juhatus. Neid olid tervitama tulnud Rakvere vallavolikogu esimees Peep Vassiljev ja vallavanem Maido Nõlvak.

Ja siin on valimistulemused: noortevolikogu esimeheks valiti taas Hannaliisa Rebane, aseesimeheks Mait Sander Nõlvak ja sekretäriks Kaisa Helena Jalak.

Lennukaid mõtteid ja aktiivset tegutsemist noortevolikogu uuele koosseisule!

SAAME TUTTAVAKS

Aprillis alustasid valla-valitsuses tööd lastekaitse spetsialist Evelyn Kajala, kes asendab ajutiselt äraolevat spetsialisti Kristi Palu, ning kantseleispetsialist Tiia Jürisoo. Laste eestkoste- ja tugiteenuste spetsialisti kohale asus seni vallavalitsuses juristina töötanud Eveli Indov.

Evelyn Kajala,
lastekaitse spetsialist

Evelyn on pärit Tallinnast, aga suurema osa lapsepõlvest elas Keilas. Lääne-Virumaale kolis ta ca kaheksa aastat tagasi. On lõpetanud Tallinna ülikoolis sotsiaaltöö õppe ning omandanud sotsiaaltöö kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele. Varasemalt on ta töötanud sotsiaaltöötajana hooldekodus ning enne Rakvere valda tööle asumist peaaegu kolm aastat Lüganuse vallavalitsuses lastekaitse spetsialistina.

Iseloomult on Evelyn rõõmsameelne, aktiivne ja abivalmis. Varasemalt tegelenud erinevate spordialadega, suuremas osas nõ rahvaspordiga. Vabal ajal naudib oma lastega ajaveetmist ning aias toimetamist. Õhtuti vee-dab meeleldi aega raamatute seltsis.

Valdkondlikeks murekoh-tadeks on Evelyn arvates lastele vajaminevate teenuste kvaliteetne ja järjepidev

osutamine ning suur puudus on erinevatest toetavatest teenustest, nt logopeedi- ja psühholoogiteenusest, aga ka psühhiaatrilisest abist. Need on need valdkonnad, mida on vaja riigitasandil juba täna muuta.

Lastekaitse spetsialistina on tema tööülesandeks tagada laste õiguste kaitse ja kindlustada koostöös lapsevanematega laste heaolu. Ta toetab ja nõustab vanemaid, hindab lapse abivajadust, selgitab välja probleemkohad, korraldab lapse abistamiseks vajalikud meetmed. Tema poole võib pöörduda toetuste ja teenuste info saamiseks, seaduslike õiguste ning kohustuste täpsustamiseks, samuti vanemate vaheliste vaidluste korral. Lastekaitse spetsialist koordineerib ka võrgustikutööd lastega seotud probleemide lahendamisel.

Evelyn poole saab pöörduda tel 520 7013 ja e-postil: evely.kajala@rakverevald.ee

Eveli Indov,
laste eestkoste- ja tugiteenuste spetsialist

Vallavalitsuse kantseleis seni juristina töötanud Eveli Indov asus aprillis tööle uuele ametikohale – laste eestkoste- ja tugiteenuste spetsialistina. Eveli on omandanud pedagoogilise ja juriidilise kõrghariduse.

Tema ülesandeks on lastele tugiisikute leidmine, eestkoste menetluste algatamine, kohtudokumentide koostamine, erivajadusega lastele rehabilitatsiooniteenuste ja sotsiaalhoolekandeline abi korraldamine, sealhulgas sotsiaalteenuste ja -toetuste vajaduse välja selgitamine, kodukülastuste tegemine, võrgustikutöö.

Evelyn saab ühendust tel 5190 3010 ja e-postil: eveli.indov@rakverevald.ee

Tiia Jürisoo,
kantseleispetsialist

Tiia elab Rakveres, on lõpetanud 2006.a. Mainori Kõrgkooli psühholoogia ja personalijuhtimise eriala. Teda on tunnustatud 2006. aasta Lääne-Viru-

maa parima õppija tiitliga. Personalijuhi ametikohal on ta töötanud üle kümne aasta. Viimaseks töökohaks oli metallifirma Multimek Baltic OÜ, mis asub Kehras. Ta on töötanud viis aastat personalijuhina suures rahvusvahelises ettevõttes Jeld-Wen Eesti AS (endise nimega West-Wood Eesti AS), milles töötas 750 töötajat. Ta on omandanud laialdase ja väärtusliku kogemuste baasi väga erinevates töös ette tulevates olukordades. Psühholoogiaalased teadmised on oluliselt kaasa aidanud keeruliste situatsioonide lahendamisel.

Iseloomult on Tiia kohusetundlik, korrektne, hea empaatiavõimega, aktiivne ja sportlik ning hea huumorisooniga. Sõmeru on olnud talle väga tuttav koht, kuna käis 20 aastat tantsimas naisrahvatantsurühmas Sõmeru Sõsarad, mis kahjuks oma tegevuse lõpetas. Täna on ta rahvatantsu asendanud Aqva spordikeskuse külastamisega ja lapselastega tegelemisega. Samuti peab Tiia oma aega jagama abikaasa, oma aia ja 2 Tiibeti Mastiffi vahel.

Kantseleispetsialistina on ta valla elanikele esmane infoagaja ja suunab õigete teenuseosutajate poole. Oma kogemuste ja teadmiste

tega saab ta kaasa aidata valla tugiteenuste paremaks korraldamiseks personali ja tööohutuse valdkonnas.

Tema tööülesandeks on personaliarvestuse pidamine, töölepingute ja käskkirjade vormistamine, värbamiskonkursside ning koolituste läbiviimisega seotud asjaajamine ning tööohutusega seonduvate ülesannete täitmine. Tiia menetleb ka majandustegevuse registris taksoveo- ja sõidukikaardi taotlusi.

Tiia kontaktid: tel 329 5943, e-post: tiia.jurisoo@rakverevald.ee

Jõudu Evelyn, Evelile ja Tiiale nende tegemistes!

Tutvust lõi
ANNIKA AASA

Rakvere Valla Sõnumid

Rakvere vallavalitsus Kooli 2,
SÕMERU Lääne-Virumaa
Tel 329 5944
vallavalitsus@rakverevald.ee
Toimetaja: Annika Aasa
tel 5665 8704

Kaaskirjutaja: Sirje Rebane
tel 517 5262
Materjale saab saata iga kuu
20. kuupäevaks
rakverevald@rakverevald.ee
leht internetis:
www.rakverevald.ee

Kõik ajalehes Rakvere Valla Sõnumid avaldatud artiklid, fotod jm materjal, on autoriõiguste seadusega kaitstud. Nende avaldamine ilma toimetuse nõusolekuta on keelatud. Artikleid tsiteerides või refereerides tuleb alati säilitada viide algallikale ja autorile.

Rakvere valla noorsootöötajad vahetasid üheks päevaks kohad

1. aprill on noortekeskustes üks vahva päev, kus saab ninanipsu teha ning teineteist naljadega üle trumbata. Sellel aastal tegid noorsootöötajad Rakvere valla noortekeskustes käivatele noortele veidi teistsuguse nalja. Nimelt vahetasid kõik noorsootöötajad üheks päevaks oma igapäevase töökoha ning asusid tööle hoopis teises piirkonnas ja teiste noortega. Idee sellist vimkat noortele teha sündis juba mitu aastat tagasi, kuid kord sattus naljapäev nädalavahetusele, oli selleks planeeritud mõni väljasõit või tõmbas eriolukord plaanile kriipsu peale. Kuid selle aasta 1. aprillil läks plaan käiku ning iga Rakvere valla noortekeskus sai endale üheks päevaks uue noorsootöötaja.

Elin Lemberg,
Arkna noorsootöötaja
Sõmerul

Minul oli Sõmeru noortekeskusesse minnes hea ja kodune tunne, kuna 11 aastat tagasi algas minu teekond noorsootöötajana just seal. Vahepeal oli muidugi suur osa noortest vahetunud ja majas palju muutunud, kuid palju oli endiselt meele ja kohanesin kiiresti. Kui naljapäeval noored vaikselt kogunema hakkasid, oli nende üllatus suur ja kõik tundsid huvi, kus on nende noorsootöötajad Sirle ja Johanna. Jutustasin neile, et nad läksid metsa vahtramahla tooma ja eksisid ära. Selle tõestuseks näitasin noortele Sirle ja Johanna saadetud videopöördumist, kus nad selgitavad, miks nad täna tööle ei jõudnud ning loodavad esimesel võimalusel õigele rajale tagasi saada. Oli noori, kes jäid uskuma ning pakkusid välja, et me peaksime kõik koos neid metsa otsima minema, kuid paljud said kohe aru, et neile nalja tehakse. Tore oli kohtuda ka varasemalt tuttavate noortega, kellega sai ühiseid mälestusi heietada. Päev läks Sõmerul väga kiiresti. Meisterdasime traadist ja kangajääkidest nukke, küpsetasime pannkooke ja tegime üksteisele aprillinalju.

Lilian Loit
Lepna noortekeskuse
noorsootöötaja Lasilas

1. aprill ja suund Lasila noortekeskusesse. Noortekas kinni? APRILL, APRILL, APRILL! On ju 1. aprill! Mida uskuda ja mida mitte? Ja kui noorsootöötaja pakub võimalust loopida

Sõmeru noored traadinukke tegemas.

õues kanamune, mis on munaresti sisse laotud, paneb mõtlema, kas uskuda või mitte? Aga tõsi oli see, et kanamunadega me lumel möllasime ja tegime teatevõistlusi ja need olid väliselt väga „päris“.

Kahtlusi jätkus ka siseruumis, sest laual olid jälle kanamunad, millest tuli valmistada vahvlitaigen ning taas tekkis küsimus - kas kanamunad on päris või mitte. Vahvlitaigena saime valmis ja küpsetasime vahvlifriikaid. Tegime nalja ja mängisime lauamänge ja seda kõike ikka väikese vimkaga.

Päris äge kogemus ja uus väljakutse, tulla oma noorteka „mullist“ välja. Elagu 1. aprill!

Annika Kook
Lasila noorsootöötaja
Lepnal

Peagi peale avamist saabus noortekasse esimene noor, kes minu selgituse peale, et Lilian täna ei tule ja palus mul taimed ära kasta, asus mulle koheselt appi. Aja möödudes lisanud noori, kuni meid oli koos paras kamp. Noored, kes uurisid, kus nende päris noorsootöötaja on, said aprillinaljade osaliseks, sest mõtlesime välja erinevaid olukordi, millega vabandasime tema tööle mitteilmumist. Mängisime ühiselt lauamänge ja pinksi, vestlesime ja saime tuttavaks. Naljad tehtud ja mängud mängitud, seadsime sammud köögi poole. Köögis sai igaüks proovida, kuidas on kuuma vahvlit rulli keerata ja kas see ikka krõbiseb ka.

Naaberküla noortekeskust külastada oli veidi hirmutav, aga tohutult põnev ja tundus, et noored nautisid samuti uut olukorda. Noortekeskusesse toodi mulle vaatamiseks päris kass ja nii mõnigi laps-

vanem astus sisse, et paar sõna juttu ajada. Noored on kohanemisevõimelised ja väga avatud ootamatutes olukordades.

Lilian Lindmäe
Ubja noorsootöötaja
Vaekülas

1. aprill on teatavasti naljapäev, kus igaüks võib sulle nalja teha ning tuleb hoolikalt mõelda, kas see oli nüüd päriselt või mitte.

Ringkäik majas ja näpunäited-juhised Moonikalt ning võis jääda noori ootama. Lõpuks hiilisid esimesed üllatunud näod kohale. Üheskoos sõbrunesin kõigi noortega kiiresti, triikisime mustreid, voltisime paberist pikad sõrmed ning proovisime, kuidas oleks sellistega mingeid asju teha (nt kirjutada, võtta midagi laualt jne), meisterdasime, küpsetasime. Noored õpetasid mulle sõnamängu, mida olen juba ka oma Ubja noortega mänginud.

Kohtusin ka asjalike Ukrainaga noortega. Algul oli natuke hirm, et ei saa keeleliselt hakkama, sest enda vene keele oskus on ajaga kuidagi rooste läinud, kuid üks asjalik ja tubli tüdruk asus iseenesest tõlgiks. Suur tänu talle! Sain sellest päevast positiivse kogemuse, töö on ikka üks, ole kus tahes, lihtsalt noored on erinevad.

Sirle Pihlak
Sõmeru noorsootöötaja
Uhtnas

Uhtna noortekeskusesse jõudes oli mul alguses natuke *déjà-vu* tunne, kuna seitse aastat tagasi olin noorsootöötaja just seal. Aga üsna ruttu see kadus, sest noortekeskus ise oli hiljuti läbinud uuenduskuuri, nii et mind võtsid vastu hoopis uued hubased, noortepärased ja kutsuvad ruumid, isegi vana maja

iseäralikku lõhna ei olnud enam.

Noored tulid noortekasse ja igaüks teadis täpselt, mis ta seal teeb: kes mängis telemekamängu, kes võttis välja oma pooleliioleva meisterdustöö ja jätkas seal, kus ta viimati pooleli jäi, kellel oli kaasas oma tööõpetuse pooleliiolev töö ja kes leidis ise noortekeskusest vahendid, et teha oma kunstiõpetuse kodutööd. Õppisime koos mõnda uut mängu mängima ja natuke ka üksteist tundma. Oli tore päev, mille lõpetasime ühise teejoomise ja küpsiste söömisega.

Johanna Luts
Sõmeru noorsootöötaja
Ubjas

Tulnud ise suurest noortekast, oli vahelduseks päris hubane tunne olla väiksemas, kus on kõik nii käe-jala juures, seega ma tundsin ennast hästi. Päeva jooksul käis noortekeskusest läbi noori vanuses 10–25, kuid huvitaval kombel oli esimene käitumismuster sama: esimese asjana öeldi „Tere“, järgmisena hakkasid noored kohe iga nurga taha vaatama, et kus on nende noorsootöötaja Lilian. Tutvustades end ning tõdedes, et Lilian on kahjuks ära söönud seebi ning vahutab nurga taga (1. aprill), avasid end noored üsna ruttu, suhtlemine ei tundunud nende jaoks probleem. Kõige põnevam olukord oli siis, kui kõik noored kogunesid minu ümber ja ma tundsin, kuidas mind hinnati. Nad uurisid väga julgelt kust ma tulen ja kes ma olen. Päev jaguneski suuresti kolmeks osaks: majaga tutvumine ja 14–15-aastaste tüdrukutega pusle panemine. 17–25-aastastega mängisime kaarte ja arutasime elust. 9–10-aastaste poisitega mängisime aktiivseid

Lasila noored munarallil.

Vaeküla noored meisterdamas.

Uhtna noored mängivad mängu, kuidas üritust korraldada.

mänge. Suutsin noorematele õpetada padja kulli, mis tuli välja, et polegi nende noortekeskuses lubatud, kuid kõik oli kontrolli all. Oli väga põnev kogemus näha erinevaid noori ning oma ellu natukene värvi tuua. Samuti on mul hea

meel, et osad noored on peale seda kohtumist ka Sõmerule mulle külla tulnud.

Tekst ja fotod
OXANA NIKITINA
Noorsootööspetsialist ja
NEET-noorte
juhtumikorraldaja

Südamenädala aia rajamine

FOTOD: KADI MURAKAS, AVE HOLM JA MIRELL VIRU

KADI MURAKAS
huvijuht

Sõmeru koolimajas on pikemat aega juba plaani peetud, et sisehooviga võiks miskit toredat ette võtta. Seisab teine tühja ja kurvana muidu. Nüüd sai see

lõpuks teostatud ja õpilastel on sööklas süües hea õue vaadata või võimalus ilusate ilmadega seal aega veeta. Kuna sidusime selle just südamenädalaga, mis propageerib tervist ja liikumist, siis oli meile hästi oluline taaskasutus, värske õhk, tervislikud maitsetaimed

ja juurikad, mis seemnest istutatud ning ilusad lilled. Appi tulid meile Rakvere valla kohalikud ettevõtted, kes annetasid lillekastide ja kastialuste meisterdamiseks aluseid (Ardor OÜ ja Supra Mööbel) ning istutamiseks plastkaste (OG Elektra). Lisaks ostime

poest kohe-kohe käest ära minevaid lilletaimi (võõrasemad), et need uuele elule turgutada ning mulda said ka osalejate poolt kaasa toodud ettekasvatatud taimed.

Püsti keeratud alustest meisterdasime lilleriilulid. Selleks tuli iga horisontaalse piki-laua alla lüüa laujupp, et tekiks kast. Puidu immutasime puidukaitselahendiga, et meie projekt ikka pikalt kehtaks. Seemnete ja istikute jaoks mõeldud kastide ning valminud lilleriilulite põhja panime vanad ajalehed, et muld välja ei pudeneks. Kokku valmis neli euro-alustest lilleriilulit. Lisaks kaevasime välja vana puujuurika, et teha ruumi uutele taimedele, puhastasime põõsaalused ning kõnnitee. Kui aiatööd valmis said, pakkus koolikokk Ave meile maitstvat südamesuppi – borši.

Aasta oodatuim üritus Veltsi koolis

FOTOD: MARGIT KAARE

MARGIT KAARE
õpetaja

Kui kooliaasta septembris algab ja koolipere eelseisvad üritused paika

pane, siis ei kurda õpilased, et nii kaua peab neid jõule ootama, vaid loendavad kuid, nädalaid ja päevi kevadise suure reedeni, munadepühani.

Miks? Sest suurele reedele eelneval neljapäeval koguneb koolipere aasta oodatuimale VIP üritusele – „Pidžaamapeole“. Uustulnukatele antakse värvikas ülevaade eelmisest pidudest ja põnevus seguneb teadmatus ja väikese hirmugagi lubatud õudusjuttude tõttu.

Hoolikalt ajavad lapsed peokaval iga tegevuse järel näpuga järele. Selle aasta vaieldamatult põnevaim hetk saabus „Aaretejahiga“ pimedas öös. Koolimaja õuele peidetud ülesanded tuli kaardi ja taskulambi

abil üles leida ja lahendada. Lahendustest saadud vastus juhatas aardeni. Aaretejahil korraldas õpilastele Veltsi kooli vilistlane Laura.

Pidžaamakaks on pidu, kus toimub alati midagi põnevat ja mille tõttu on koolimaja keskööni saginat täis. Melu vaibub alles siis, kui uni peale tikub ja koolimaja rahulolevas noorinas kuriseb. Lõpuks, kui vaikus on maad võtnud, kostub nukker ohe: „Ma ei jaksa seda järgmise aasta pidžaamakast ära oodata.“

FOTOD: MARGIT KAARE

Lihavõttepühadel ehitisid Rakvere kirikuparki 70 pühademuna. Nende seas olid ka Veltsi lasteaed-alkkooli värvi-küllased maalid. Eelmisel aastal alguse saanud populaarne projekt äratas õpetaja Margiti Kaare huvi ning pakkus põnevust kogu lasteaed-alkkooli perele. Lastel, õpetajatel ja Veltsi noortekal valmis 5 erinevas suuruses vineermuna. Enda valmistatud mune oli põnev kirikupargis otsimas käia ja imetleda seejuures teiste vahvaid töid.

Vaeküla Siilikased avasid skautide laagrihooaja

ANDRES LILLEMÄGI
skautide juht

Näpi kooli skaudid kibelesid juba märtsis metsa, et kuskil lumehangede vahel telkida ja lõket teha. Kahjuks olid ilmad selleks, et laagrihooaega avada, kõike muud kui skaudisõbralikud või tegemisi täis. Lõpuks saabus aprill ja meie suur sõber Lembit Kerov kutsus meid koos YFU ja noorkotkaste

esindajatega Vainupeale laagrit tegema. Meie ülesandeks oli korraldada lõkkeõhtu ja tutvustada välisriikide noortele, kes Eestis õppisid, meie rahvalaule ja nalju. Üllatuseks oskasid paljud noored juba päris hästi eesti keelt. Lõkkeõhtul küpsetasime tokisaiu, grillvorste ja vahukomme. Õhtu lõppes telksauna ja supplusega Soome lahes. Ööbisime köetavates telkides. Oli vahva algus 2022. aasta laagerdamiseks.

FOTO: ANDRES LILLEMÄGI

TEGEMISED PILDIS

11. aprillil käisid Sõmeru EVIKAD väljasõidul Kadriinas, kus võõrustas neid Kadriina maanaiste selts ja selle perenaine Helena Mägi. Seltsi ajaloo rääkis Jaanus Reisner ning esinesid Kadriina rahvamaja laste- ja noortelauluringi lapsed. Helena kostitas hea ja paremaga ning tutvustas maja ja seltsi tegemisi. FOTOD: SIIRI SAARMETS

13. aprillil valmis Sõmerul Helena Mägi patuvabade magustoitute töötoas kuus erinevat patuvaba kooki, mis maitseisid imeliselt.

22. aprillil kogunes peale pikka pausi taas Uhtna naisseltsingu tegus seltskond, sel korral oli võõrustajaks Lichtfeldtide pererahvas. Kokkusaamisel tehti tulevikuplaane, kõlas laul ja löödi tantsu sooja kevadpäikese loosis. FOTO TÕNU JOAB

Lasila kooli kevadised toimetamised

FOTO KATRIN MURAKAS

Õpetaja Kristjan tõi kodust kaasa 20 tundi vana lambatalle, et lapsed teda silitada ning toita saaksid. Koju jäi neid õpetajale veel üle kahekümne ja iga päev sünnib juurde. Oli alles tore üllatus!

FOTO: EVE KANGUR

Pidasime emakeele ainepäevi. Esimesel päeval panid nii õpilased kui õpetajad end etteütluses proovile. Ühtlasi tähistasime Aino Perviku 90. sünnipäeva ja korraldasime tema loodud tegelaste stiilipäeva. Oi seda naeru, mida kostüümi kandmine tekitas! Veel sai lahendada ajakohaseid ristsõnu, joonistada Perviku tegelasi ja raamatutele kaasi. Parimaid premeeriti. Kõigega toimetas Liis Otsus.

FOTO: KADRI PÕLDOJA

Oli suur rõõm, et saime kogu kooliperega ja koolieelikutega osaleda Ülenurmel Eesti Põllumajandusmuuseumi õppepäeval. Toimused erinevad haridusprogrammid ja töötoad. Kogu tasuta komplekti juurde kuulusid veel lõunasöök ja transport. Aitäh Maaeluministeerium ja Rakvere vald toetamast!

Igal kooliastmel olid seal omad jutud ja tegemised: I kooliaste ja koolieelikute programm "Viljaterast leivani". II kooliaste „Maagilised mesilased“. III kooliaste „Toidu eluring“.

Oi, mis tore kodunduse ringitund! Sarvesaiad ja pirukad pisteti pärast koolikotti ning nädalavahetus võis alata. Õpilased valmistasid ise nii taigna kui ka erinevad täidised, kasutades porgandit, muna, sibulat, suitsupeekonit ja viinerit. Meiega toimetas usinalt kaasa ka Ukraina poiss Kiril.

FOTO: ANU ÕUNAP

Rakvere ametikoolis said meie õpilased riietuda varjudeks, nimelt toimus seal praktikavarju päev. Varjud käisid ametikooli õpilastega kaasas ja said muutuda automaalsiks, mootorsõiduki tehnikuks, pagariks, IT-spetsialistiks ja logistikuks. Päev oli täis uusi kogemusi ja emotsioone. 7. klassi Kadri ütles, et tema käis mootorsõiduki tehnikute juures. Ta pidas seda põnevaks ja talle meeldis, et ei olnud ainult teooria, vaid sai kohe käed külge lüüa. Küsimuse peale, et fantaseeri veidi, kas sa läheksid seda ametit ka õppima, vastas Kadri kiirelt jah. Tal on mõttes töötada garaažis või teha hoopis oma töökoda. Palusin fantaseerida ka tema klassiõel Aleksandral. Sealt tuli vastuseks turismindus. Ta on kuulnud, et töötada saab isegi teise riigi hotelli juhatajana.

Soovime omalt poolt kõigile unistuste täitumist. Varjupäeva õnnestumisele aitasid kaasa õpetajad Eve Kangur ja Anu Õunap.

FOTO: ANU ÕUNAP

Lääne-Virumaa piirkondlik kodunduse olümpiaad toimus Rakvere reaalgümnaasiumis, kus teemaks olid supid. Meie koolist osales 7. klassi õpilane Kadri Põldoja. Alustuseks tuli lahendada teoreetilised küsimused ja siis keeta komisjoni valvsa pilgu all kana-klimbisuppi. Lõppkokkuvõttes saavutas Kadri III koha. Suur tänu õpetuste eest Kadri emale Signele ning õpetaja Anu Õunapile!

FOTO: GEA MURAKAS

„Tuleb jaht või ei tule?“ küsis kunagi Ervin Abel kultusfilmis „Noor pensionär“.

Jahtida saab kõike, ka küünlaümbriseid. Keskkonnakampaania Küünlaümbriste jahi käigus kogus küünlaümbriseid üle 10 tuhande noore eestimaalase. Ka Lasila mõisakooli õpilased aitasid moodustada seda suurt numbrit. Kokku koguti Eestis üle 1,6 miljoni küünlaümbrise, mis kaalus 2,1 tonni ja mille turuväärtus küündis 3000 euron. Kuusakoski lisas omalt poolt 5000 eurot ning kogu 8000 eurot läks MTÜ RuaCrew heategevusühingule, kes keskendub peamiselt mobiilsele noorsootööle, sotsiaalpedagoogilisele mudelile, mis hõlmab tänavatööd nii noortegruppidega kui ka individuaalset lähenemist.

Lasila kool osales jahil kuuendat korda, küünlaümbriste kogujaid oli sel aastal 26, toodi 10 866 ümbrist, mis kaalusid kokku 13,5 kg. Kõige suurema panuse andis 3400 ümbrisega Mia Marie Petrov 5. klassist. Samuti oli märkimisväärne kogus 1780 tk kogutud 1. klassil, Marten Zubarevil ja Annabel Altermannil. Kogumisjahil võitsime ka ühe gruppide lisaauhinna, milleks on kastitais My Snacki tervislikke snäkke. Selleks aastaks on keskkonnakampaania „Küünlaümbriste jaht“ lõppenud. Üheskoos tegime loodusele taaskord suure pai.

Kampaaniaväliselt kogusime kokku ka 2683 tühja patareid, mille kogukaal oli 50 kg. I klass tõi 822 patareid, mis oli suurim panus. Töömees Aleksander viis patareid Lääne-Viru Jäätmekesekusesse.

Läbi aastate on neid kampaaniaid vedanud õpetaja Anu Õunap, koguste lugemisel pani õla alla 5. klass. Iga töö kiidab tegijat.

8. ja 9. klassi noortele toimus teadlikkust tõstev liiklusohutuse koolitus „Iga pidu saab ükskord läbi“. Eesmärgiks oli suunata neid õigeid ja teadlikke valikuid tegema. Läbivaks teemaks oli alkoholijoobes autojuht ja sina kui kaasreisija. Käsitleti sekkumisjulgust: kas istuda autosse või mitte, mida teha kui kiirus suureneb, kui juht muutub impulsiivseks, kui kõrvalisi tegevusi on rohkem kui juhtimist jne.

Õpilased olid väga osavõtlilikud ja rääkisid oma sekkumisjulgusest nii mõnegi toimunud loo. Transpordiameti koolituse viis läbi Kadri Kattai.

Tekstid panid kokku
KADI PRANTS, ANU ÕUNAP

23. aprillil toimus Uhtna alevikus Jüriöö jooks

Teatejooksu võistlusest võttis osa 13 võistkonda. Pere võistlusklass III koht perekond Soosaar (Klaire, Georg, Vaido; ajaga 8:02), II koht perekond Rumm (Kasper Taal, Maarja Rumm, Marko Rumm; ajaga 7:50) ja I koht perekond Laager (Rain, Maili, Heleene; ajaga 7:35).

Kollegide võistlusklass II koht võistkond Volüümikad (Anniki Inno, Jaana Järve, Moonika Roosileht; ajaga 9:49), I koht Uhtna Õpsid (Egle Neuhaus, Margit Lichtfeldt, Merje Kallip; ajaga 8:58).

Sõpruskonna võistlusklass III koht võistkond Tüdrukud (Carmen Malmberg, Merili Bauman, Lisete Uueni; ajaga 8:00), II koht võistkond Rahklane (Henri Sander Nukk, Kertu Vähi, Maribel Darsch; ajaga 7:04), I koht võistkond Nipitirid (Margo Pihlak, Janno Loomus, Taimo Lipp; ajaga 6:29).

Võistlusele järgnes Jüriöö lõkke süütamine vallavane-ma poolt ja kokk Ave poolt valmistatud külasupi ühis-söömine. Suur tänu kõigile osalejatele.

SIIRI KOHVER

FOTO: AIN LIIVA

Sõmeru noortekeskuse (Tiigi 2, Sõmeru)

**RIIDEPUNKT
UKRAINALASTELE**

on avatud kuni 31. maini.

Alates 16. maist saavad kõik Rakvere valla elanikud, kellel on soovi minna vaatama ja sobivusel endale võtta seal olevaid asju.

Riidepunkt on avatud noortekeskuse lahtioleku aegadel.
Palume eelnevalt ette helistada
tel 5906 0780.

Lisette Kivro ootab põnevusega uut hooaega

GULDAR KIVRO
Lisette isa ja suurim fänn

Lisette Kivro, kes on staibiliselt juba mitu aastat kuulunud Eesti parimate ponide ja laste ratsasportlaste sekka, ootab põnevusega uut hooaega.

Eelmine hooaeg möödus väga edukalt. See tõi kaasa debüüdid rahvusvahelistel võistlustel ja aasta lõpus osteti Belgiast ka uus võistluspartner. Aasta algusest hakkas Lisette treenima Eesti parim koolisõitja Dina Ellermann. Kevadel osaleti Leedus Kunkiai võistluskeskuses toimunud kahenädalasel võistlusel, kus endalegi üllatuseks saavutati väga head tulemused, mis tagasid pääsu Põhjamaade Balti meistrivõistlustele ja Euroopa meistrivõistlustele, kuhu Lisette plaanib minna 2022. augustis. 2021 saavutas Lisette Eesti meistri tiitlid ponide ja laste arvestuses ning sügisel kuldmedalid samades arvestustes ka siemeistrivõistlustelt.

Kuna käesoleval aastal Lisette vanuse tõttu enam laste arvestuses võistelda ei saa ja 2023. aasta hooaja järel juhtub sama ka ponide arvestuses, siis oli vaja mõelda tulevikule. Selleks osteti Belgiast uus võistluspartner Evento D. Evento ostmisel andsid oma panuse Lisette pere, sõbrad Oleg Gross, Rakiste Tehas, Shorelink OÜ ja Ardor OÜ. Eventoga saab edasi liikuda kõrgematesse arvestustesse nagu juuniorid või noored. Käesoleval aastal loodab Lisette uue võistluspartneriga harjuda ja treenida kokku sõitmist. Plaanis on osaleda rahvuslikel võistlustel ja proovima minna ka Eestis peetavatele rahvusvahelistele võistlustele Pärnus Maria talus ja Kuusalu vallas Toominga tallis. Kindlasti plaanitakse osaleda Eventoga ka Eesti meistrivõistlustel vähemalt juunioride arvestuses.

Poni McGregor Jga on plaanis teha peamiselt rahvusvahelised võistlused. Esimene Eestis peetav on mai lõpus Maria talus ja seal edasi kohe peale jaanipäeva Rootsi Põhjamaade MV. Juulis on

FOTO: ERAKOGUST

Toominga tallis kaks nädalat järjest rahvusvahelised võistlused, mille raames selgitatakse ka Eesti Meistri tiitlid. Ja hooaja lõpetab augustis Lisette poniga osaledes Euroopa meistrivõistlustel Poolas Strzegomis. Hooaeg tuleb kindlasti põnev ja väljakutseid pak-

kuv. Suured tiitlivõistlused ja palju reisimist on see, mis paneb pinget peale ja kindlasti mõjub väsitavalt kõikidele osalistele. Lisette on tänulik oma toetajatele Rakvere vallale, Ardor OÜ ja Varudi Mõis OÜle, kes aitavad edukalt valmistuda eelolevaks hooajaks.

Jalgpall on võrratu

Meie valla tubli jalgpallipoiss Eiko Maasik (pildil), sai kutse osaleda Portugali kõrgliigas mängivate klubide noorte akadeemia katsetel. Milline väljakutse see oli, uurisin Rakvere JK Tarvas tema treenerilt Joonas Ljašilt.

„Tean Eikot juba sellest ajast, kui ta lasteaias minu käe all jalgpalliteed alustas. Vahepeal küll meie teed käisid mõnda aega eri rada pidi, aga viimased 5–6 aastat oleme iganädalaselt seotud. Eiko on südamega jalgpalli juures ja mulle tundub vähemalt, et sära tema silmis püsib ning ta soovib jõuda professionaalsele tasemele ehk saada palgaliseks jalgpalluriks,“ räägib Joonas. See on uhke amet, aga selle tasemeni jõudmiseks tuleb meeletult vaeva näha ja pingutada ning teha lisatreeninguid. Loodus on Eikole palju andnud, kuid sellest üksi ei piisa – tuleb igapäevaselt tõestada, et täna oled parem, kui olid seda eile. Tõekus ja andekus kombineerituna on need, mis võivad kaugele aidata. Muidugi on vaja ka omajagu õnne. „Tasapisi olen mängijatele seda mõtteviisi üritanud edastada ja ma näen, et nad on hakanud treeningut ja lisatreeningut nautima. Eiko peab samamoodi edasi vaeva nägema. Tema roll meeskonnas on oluline, sest ta on platsil liidritüüpi mängija ja on ka võistkonna

kapteniks,“ tõdeb treener. Eiko on olnud omavanuste kõige tugevama liiga parim väravalööja kaks hooaega järjest ja tulnud oma meeskonnaga U14 Eesti meistriks ja U15 vanuseklassi hõbedale. Individuaalsed eesmärgid ja saavutused on kindlasti ründemängijale olulised, aga oluline on ka panus meeskonna töösse. „Me töötame kogu aeg tuleviku nimel ja väga palju tagasi ei taha vaadata, sest siis võib tekkida rahulolu ja mugavus. Eesmärk on iga päev veel paremaks ja tugevamaks saada,“ kinnitab Joonas.

Eiko Maasik sai kutse osaleda Portugali kõrgliigas mängivate klubide noorte akadeemia katsetel. Mida need katsed endast kujutavad?

„Jalgpallis nimetatakse neid pigem trialiteks. Ehk klubi, kes teda kutsus, nägi tema eelmiste hooegade tipphetkede videot ja seeläbi tekkis neil huvi. SC Braga ja Vitoria Guimaraes – mõlemad soovisid teda näha enda klubi juures treenimas, et teda põhjalikumalt hinnata, sest jalgpallis ei loe ainult see, kui palju sa väravaid lööd. Kontekst loeb, mis tähendab, et mängija, kes näiteks lööb Eesti noorteliigas 30 väravat hooaja peale, ei pruugi uues kontekstis üldse kvaliteetne jalgpallur olla, sest kahe liiga üldine tasemevahe on lihtsalt üüratu. Videos näivad

need 30 väravat imelised, aga kas ka kaitseliin, kes tema vastu mängis oli seda võrd imeline, seda videot alati tuvastada ei saa,“ selgitab Joonas.

Sellepärast kutsutakse mängijad enda klubi juurde treenima, et saada aimu nende individuaalsest kvaliteedist ja kas see kvaliteet sobib ka nende tasemele. Sa pead olema kohalikust mängijast parem!

„Eiko on Eestis silmapaistev mängija ja loomulikult jalgpalli ringkondades teda teatakse. Väga palju on tema kohta küsitud ka Eesti tippklubidest. Oluline on, et poiss jätkaks hetkel töötamist ja enda nõrkuste parandamist. Pea ei tohi pilvedesse minna. Me loodame väga, et meie klubist saab Eiko piisavad teadmised ja oskused, et jalgpallurina läbi lüüa. Kui on aeg minna ja võtta vastu uued väljakutsed, siis meie jaoks on see suurepärane uudis ja me

hoiame talle alati põialt!“, tõdeb Joonas.

Millised võimalused sellega avanevad, on raske öelda. Jalgpalli maailmas pole kunagi midagi kindlat. Üksed avanevad ootamatult ja ka sulguvad. Eiko tase vastas klubide ootustele ja ta sai seal hakkama. Elame hetkel teadmises, et sügisel soovitakse teda uuesti näha.

„Tähtis on teha oma tegemisi edasi suure kirega, siis juhtuvad ka ilusad asjad. Tema karjääri silmas pidades on kindlasti järgmised kuud ja aastad olulised, et astuda samm Rakverest edasi. See ei ole lihtne noorele mängijale ega ka vanematele, kuid kui südames on suur soov, siis on kõik võimalik!“, lisab Joonas lootusrikkalt.

Katsetel osalemist toetas Rakvere vallavalitsus.

Joonasega vestles
ANNIKA AASA

Näpi Kooli sportlased Eriolümpia Eesti Ühenduse võistlustel

Bowling on lihtne mäng, teise viskega plats puhtaks

31. märtsi pärastlõunal toimusid Tartus bowlingu võistlused, mis pidid algusele olema aasta tagasi. Sel aastal said Tartus kokku 11 võistkonda üle Eesti. Võistluste üldvõitjaks tulime meie, Näpi kooli bowlingu meeskond, koosseisus Margus Salve, Markus Kuldma, Kuipo Toomsalu ja Martin-Kert Štšerbakov. Margus ja Markus viskasid turniiri suurimad punktid, vastavalt 165 ja 158. Kokku saadi 515 punkti. Teisele kohale tuli

Haapsalu ja kolmandale Valga kool.

Võistluste eel, kutse saades otsustasime, et meie ei lähe mütsiga lööma, vaid teeme kõik, et võistlused õnnestuksid. Rakvere bowlingus saime endale kolmeks nädalaks treeningu ajad koos treeneriga, kelle peamine lause oli: „Plats puhtaks! Ja kui esimese korraga ei õnnestu, siis on teil teine vise veel ja see on selleks, et nüüd kõik kurikad maha lüüa.“ Need õpetussõnad ka võidu töid!

Sulgpall on kiire, vaatamänguline ja lõbus spordiala

13. aprillil toimusid Haapsalus Eriolümpia Eesti ühenduse sulgpalli võistlused. Seekord osales rekord arv võistlejaid – 64. Võistlus oli ühtlasi ka kvalifikatsioonivõistluseks Berliini maailmamängudele, kuhu Eesti on saanud ühe nais- ja meesmängija kohta. Näpi kool oli esindatud 8 sportlasega. Parima tulemuse tegi Martin-Kert Štšerbakov, kes saavutas oma 16–21-aastaste vanusegrupis II koha. Teised meie kooli sportlased jäid erinevates tugevusdivisjonides hõbedale või pronksile.

Eriolümpia Eesti Ühenduse korvpalliturniir Tartus

19. aprillil toimus Tartus kaua oodatud korvpalliturniir. Algul me väga optimistlikud ei olnud, sest talvel pöörasime enam rõhku suusatamisele ja sulgpallile, nii et korvpall jäi tahaplaanile. Nädal enne võistlusi tegime aktiivset trenni ja võistluspäeva hommikuks olime täiesti valmis turniiril osalema. Saime teada, et meie divisjonis on kolm meeskonda. Margus arvas, et kui kolmandaks jääme, siis oleme ju viimased, mille peale Kevin teatas, et viimaseks jäid need, kes võistlustele ei tulnud. Mängisime kaks mängu, millest ühe kaotasime ja teise võitsime – tasuks teine koht. Võistlusvormi pidi ka treener Andres selga tõmbama. Kuna ühele divisjoni meeskonnale ei olnud vastast, kombineeriti kohapealsetest treeneritest vastasmeeskond. Tulemuseks oli 45:43 noorte poiste kasuks. Hea meel oli tõdeda, et päris nuiaga treenerid ei saanud ja poistega on tugevat tööd tehtud.

ANDRES LILLEMÄGI,
Näpi kooli õpetaja

Vabatahtlik seltsiline

Oma kogemust jagab vabatahtlik seltsiline Liis Lille.

Kuidas jõudsin vabatahtliku seltsilise tööni?

Aasta lõpus nägin valla lehes üleskutset hakata eakatele inimestele vabatahtlikuks seltsiliseks. Tundsin, et see on hea võimalus panustada enda valla kogukonda. Olen ka varem vabatahtliku tööga üsna palju tegelenud. Olen osalenud naiskodukaitse, Rakvere lastekaitse ühingu ja MTÜ JCI Rakvere töös, kuid ei ole väga palju kokku puutunud eakate hoolekandega ja vabatahtlikuks seltsiliseks olemine on täiesti uus kogemus. Alates selle aasta veebruarist olen seltsiline ühele eakale inimesele. Olen oma otsusega väga rahul.

Mida vabatahtlik seltsiline teeb?

Vabatahtlik seltsiline on inimene, kes pakub eakale seltsi, on saatjaks mõnel üritusel, abistab lihtsamate kodutööde tegemisel, mida abivajaja üksi ei suudaks, aga koos toetajaga on võimeline tegema. Vabatahtliku pakutava teenuse eesmärk on aktiveerida abivajajat vastavalt tema võimetele ega pane abisaajat passiivsesse rolli. Vabatahtliku tegevus sõltub sellest, millist abi konkreet-

Öie ja Liis jalutuskäigul.

FOTO: REELIKA KIRSIPUU

ne abivajaja ootab ning mil viisil vabatahtlik saab seda pakkuda. Näiteks meil on abivajajaga kokku lepitud kohtumine üks kord nädalas kuni kaks tundi abivajaja kodus. Iga külaskäik on erinev. Vastavalt vajadustele ja võimalustele käime jalutamas, poes või perearsti juures. Mõnikord hoopis koristame või joome teed ja räägime lihtsalt maailma asjadest. Teinekord uurime internetist mõningaid huvipakkuvaid asju. Seega vabatahtliku selt-

silise töö sisu sõltub paljuski sellest, milles vabatahtlik ja abivajaja enne kokku lepid. Väga suureks abistavaks rolliks osapoolte vajaduste ja võimaluste kokku viimisel on vabatahtliku seltsilise koordinaatoril.

Miks ma seda teen?

Igähele on kindlasti oma eesmärk või ajend, miks ta vabatahtliku tööd teha tahab. Mina olen valinud vabatahtliku seltsilise töö just seetõttu, sest usun, et viimaste aastate koroonaa-

kriis on enim just mõjutanud meie eakaid. Just eakad ja riskirühma inimesed on olnud sunnitud rohkem kodus üksinduses olema, eemal ka oma lähedatest. Kuid inimele on seltskondlik olend ja pikalt üksinduses olemine ei mõju tervisele hästi. Mõnikord vajavad eakad ka lisamotivatsiooni ja tuge, et näiteks õue liikuma minna või uuesti mingi tegevusega alustada. Usun, et vabatahtliku seltsilise teenusega on võimalik parandada eakate elukvaliteeti. Lisaks sellele, et saan aidata teisi enda valla kogukonnas, avardeb see ka mu enda maailmapilti ning annab võimaluse saada kogemusi valdkonnas, millega ei ole varem nii palju kokku puutunud. Vabatahtlik töö on hea võimalus leida häid tuttavaid. Ei ole vähemtähtis ka see, et see aitab mul endal päevarutiinist välja tulla. Vabatahtliku seltsilise töö on väga paindlik ja arvestab mõlema osapoolte võimaluste ja vajadustega ning ka mõne tunniga kuus on võimalik kellegi elu kvaliteetsemaks muuta.

Kas soovitan teistele?

Ülaltoodud põhjuste tõttu soovitan inimestel, kellel on elus see hetk saabunud, et neil on võimalik panustada

oma energiat teiste aitamisele, osaleda vabatahtliku seltsilise töös.

Mida arwab oma seltsilisest proua Öie Lumiste?

Öie on oma vabatahtliku seltsilisega väga rahul, kinnitades, et Liis on väga tore tüdruk ning nad sobivad omavahel väga hästi kokku. Öie ja Liis kohtuvad igal reedel ning teevad ühiselt erinevaid asju ning käivad õues jalutamas ja poes. Öie ei

taha üksi jalutamas käia, aga kellegagi koos läheb väga hea meelega. Reedesed kohtumised kestavad alati paar tundi.

Paljud kardavad omale seltsilist võtta, kuna tegu on võõra inimesega. Aga Öie on oma valikuga väga rahul ning julgeb soovitada ka teistele. Ta ei tahaks küll kuidagi Liisist loobuda, sest neil on koos väga tore olla.

Kuidas saab soovi korral endale (oma lähedasele), s.o. 65+ või erivajadusega inimesele VABATAHTLIKKU SELTSILIST?

Selleks on kaks võimalust:

- Andke teada oma (oma lähedase) soovist ja vajadusest Rakvere vallavalitsuse sotsiaalkaitse ennetustöö spetsialistile, kelleks on Eneli Baumann, tel. 5190 3010, e-kiri eneli.baumann@rakverevald.ee, kes informeerib maakonna koordinaatorit.

- Andke teada oma (oma lähedase) soovist ja vajadusest Lääne-Virumaa vabatahtlike seltsiliste koordinaatori assistendile, kelleks on Katrin Nõlvak, tel. 5650 5806, e-kiri nolvak.katrin@gmail.com, kes suhtleb omavalitsusega ning tegutseb edasi teie (teie lähedase) huvides.

Selleks, et hakata ise vabatahtlikuks seltsiliseks, andke teada oma koostöösoovist Lääne-Virumaa koordinaatori assistendi Katrin Nõlvaku telefonile 5650 5806 või kirjutage nolvak.katrin@gmail.com, kes võtab teiega ühendust ja jätkab eesmärgipärast tegevust.

Minu tervis on minu kätes

MAIRE SUURKIVI
perearst

Koroonahaigestumine on langustrendis, gripp levib küllalt hoogsalt.

Kui koroonavastu on soovituslik vaktsineerimist alustada ja kolmandat doosi teha aastaringelt, siis gripi vastu vaktsineerimisega on ilmselt selleks hooajaks hiljaks jäänud. Aga mine tea – olen grippi diagnoosinud ka jaanipäeval.

Koroonakriis on selleks hooajaks läbi saamas, kuid abistavate ametite pidajad töötavad juba mõnda aega uue kriisi – põgenikekriisi tingimustes. Sõda ja nakkushaigused on ikka käsikäes käinud. Sõda muudab ümbritsevat keskkonda nakkushaigustele sobivas suunas. Sõda sunnib tavainimesi viibima tunde, kui mitte päevi väga kitsastes oludes, kus ventilatsioon on halb ja niiskus suur ja kus pole võimalik kinni pidada hügieenireeglitest. Sõja ajal lõpeb otsa puhas vesi, kanalisatsioon ei toimi, toiduvarud on piiratud ning nende säilitamise tingimused kehvad. Sõja ajal katkevad haiguste ennetamise programmid, sealhulgas vaktsineerimine. Sõda sun-

nib suuri rahvahulki liikuma ühest kohast teise.

Ukrainas oli hõlmatus koroonavaktsiiniga madal juba enne sõja puhkemist – II doosi saanud vaid ca 35% elanikkonnast. Madal on ka hõlmatus teiste vaktsiiniga välditavate haiguste osas.

Ukrainas tuvastatakse aastast ligi 200 000 tuberkuloosijuhtu. Võrdluseks Soomes tuvastati 2020. aastal vaid 174 uut tuberkuloosi juhtu ja Eestis 2021. aastal 111 juhtu.

UNISEFi andmeil diagnoositi aastal 2021 Ukrainas 20 poliomüeliidijuhtu.

Ukrainas on viimastel aastatel olnud nii leetrite- kui difteeriapuhanguid.

Kuna läkakõha vastu ei anna ei vakstiin ega läbipõdemine täit immuunsust, siis seda tõbe olen Sõmerulgi diagnoosinud igal aastal. Eluohtlik võib see haigus olla eelkõige esimese elupoolas- ta imikutele, sest vaktsiiniga saadakse immuunsus alles seitsmendaks elukuuks.

Seni on mõned lapsevanemad keeldunud laste kalendrivaktsiinidega vaktsineerimisest tuues põhjenduseks, et need haigused on maailmast kadunud. Praegu on õige aeg see põhjendus ümber vaadata ja endale teadvustada, et need haigused kahjuks ei ole kadunud, vaid tänu vaktsineerimisele ja headele hügieenitingimused

tele on nende tõbede levimisvõimalused olnud piiratud. Nüüd võib olukord muutuda. Olen alati olnud seda meelt, et vaktsineerimine on kõige odavam elukindlustus üldse. Praeguses ebakindlas maailmas, kus keegi ei tea, millised suurte rahvamasside rändamiseni viivad kataklüsmid võivad meid ees oodata, suurendab teadmine, et võimalikult paljud inimesed on vaktsiinvälditavate haiguste vastu kaitstud, turvatunnet.

Täiskasvanud, kes on kunagi oma kalendrivaktsiinid kätte saanud, võiksid uurida, kas neil ikka on kaitse olemas peamiste vaktsiinvälditavate haiguste vastu.

Ainus kalendrivaktsiin, mida Eestis täiskasvanud tasuta saavad, on **difteeria-teetanuse** vaktsiin. Revaktsineerimine peaks toimuma iga 10 aasta takka. Vähemalt üks kord täiskasvanuea jooksul võiks saada seda vaktsiini koos läkakõha komponendiga – sel juhul tuleb vaktsiin endal osta. Läkakõha komponent on oluline eriti neile noortele täiskasvanutele vanuses 22+, kes planeerivad lapsi saada hakata, aga ka väga soovituslik neile, kes hakkavad saama vanavanemateks.

Leetrite vastu vaktsineerimist alustati Eestis 1967. aastal. Hiljem on selgunud, et ei algselt kasutuses olnud Nõu-

kogude Liidu päritolu ühe- doosiline leetrivaktsiin ega ka hiljem kasutusele võetud sama päritolu kahedoosiline **leetrid-mumps-punetised vaktsiini** (MMR) ei olnud piisavalt tõhusad. Seetõttu soovitatakse isikutel, kes on sündinud enne 1992 ja on vaktsineeritud kas ühe doosi leetrivaktsiiniga või kahe doosi MMR vaktsiiniga, teha tõhusustdoos MMRiga. Isikutel, kes teadaolevalt ei ole leetrite vastu vaktsineeritud, on soovitatav teha MRRi vaktsiini 2 doosi.

Vaktsineerida saab veel A- ja B- hepatiidi, HPV (emakaelavähi põhjustavate viirustüvede), marutaudi, puukentsefaliidi, pneumokoki, tuulerõugete/vöötohatis, ajukelmepõletiku tekitajate (meningokokk ja *haemophilus influenzae*) vastu.

Osad nendest vaktsiini- dest on soovituslikud teatud ametikohtadel töötajatele ja osad raskete haiguste põdejatele. Lisaks on olemas spetsiifilised reisivaktsiinid. Täpsemalt saab uurida leheküljelt **vaktsineeri.ee** ja oma perearstikeskusest.

Julgustan kõiki vaktsineerima, sest vaktsineerimine on ohutu, vaktsineerimine on heategu, vaktsineerimine on vastutuse võtmine ja vaktsineerimine on osa julgeolekust.

Sõmeru tervisekeskuses töötab ämmaemand

Kadi Jõhve ootab vastuvõtule igas vanuses naisi, noori ja peresid.

Tegevus - ja nõustamisvaldkonnad:

- seksuaaltervise alane nõustamine;
- rasedustervise vahendite alane nõustamine;
- raseduse planeerimine;
- rasedusega arvele võtmine ja raseduse jälgimine;
- nõustamine soovimatu raseduse korral;
- nõustamine raseduse katkemise korral;
- sünnitusjärgne nõustamine ja läbivaatus;
- imetamisnõustamine;
- vastsündinu hooldus ja läbivaatus;
- günekoloogilise läbivaatuse tegemine ja vajadusel analüüside võtmine;
- üleminekueaga seonduvate füsioloogiliste muutuste alane nõustamine;
- naise rindade tervis ja kontroll;
- emakaelavähi sõeluuringu teostamine, mis on tasuta ka ravikindlustamata naistele;
- HPV(Inimese papilloomiviirus) vastane vaktsineerimine ja selle alane nõustamine.

Samuti on võimalikud konsultatsioonid telefoni ja elektronposti vahendusel.

Vastuvõtu ajad kolmapäeviti kell 9-16, neljapäeviti 9-15.

Küsimuste korral kirjutada kadi@somerutervis.ee, vastuvõtule registreerimine telefonil 3220 518.

Lisaks juhendab Kadi rasedusteraapia tundi, kuhu on oodatud igas rasedusjärgus naised, et ennetada ja leevendada erinevaid vaevuseid ning tasakaalustada nii keha kui meelt. Rühmatunnid toimuvad kolmapäeviti ja reedeti, eratunnid kokkulepitud aegadel Tammiku Studios, Rakveres.

Pindalatoetuste taotlemine on alanud

Pindalatoetuste taotlemine on alanud ning sellest aastast võetakse pindala- ja maaelu arengukava loomapõhiste toetuste taotlusi vastu uues e-PRIAS! Seoses COVID-19 viiruse jätkuva levikuga ei rakendata erandkorras 2022. aastal toetuste vähendamist pindalatoetuse taotluse esitamise eest hilinenud taotluste vastuvõtmise perioodil.

Kui taotluse esitab e-PRIAS taotleja esindaja, on oluline, et talle on antud volitus. Volituse saab vormistada e-PRIAS või soovituslikul vormil, mis on kättesaadav veebilehel www.pria.ee>Registrid > Kliendiregister > Esindusõigused ja volitused.

Erandina (juhul kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAS, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindalatoetuste taotluste esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrite osakonna infotelefonil 731 2311.

Toetusõigusliku maaga seotud muudatused 2022

Käesolevast aastast on täpsustatud puudega kaetud alade ja päikeseparkide toetusõiguslikkuse käsitlemist.

- Toetusõigusliku pinna hulka ei kuulu üle 0,01 hektari suurune maa-ala, millel kasvavad puittaimed võrade liitusega vähemalt 30 protsenti.

- Toetusõigusliku pinna hulka ei kuulu alla 0,01 hektari suurused maa-alad, millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud ja nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 hektarit.

- Põld, millel kasvab ühe hektari kohta rohkem kui 50 puud, ei ole toetusõiguslik. Puuks loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgust puittaimet. Selle nõude hindamisel võetakse arvesse üksikuid selgelt eristuvaid puid, mis ei moodusta koos teiste puudega eelmistes punktides kirjeldatud puudegruppi.

- Päikesepaneel eraldi võetuna ei kuulu toetusõigusliku pinna hulka.

- Päikesepark tervikuna pole toetusõiguslik, kui ta on ümbritsetud aia või selge harimispiiriga või kui paneelide omavaheline kaugus ei ületa 13 m. Kui vahekaugus ületab 13 m, käsitletakse paneeli üksiku paneelina ja ala arvestatakse toetusõigusliku pinna hulgast välja koos 1 m laiuse puhvriga.

Täpsem info toetusõigusliku maaga seotud muudatuste kohta on leitav PRIA kodulehel Infokeskuse Kordumalehel kippuvad küsimused lehelt.

Toetused ja peamised muudatused 2022

Tänavu saab pindalatoetusi ja maaelu arengukava loomatoetusi taotleda 2.–23. maini ning seejärel hilinenult 24. maist 17. juunini. Seoses COVID-19 viiruse jätkuva levikuga ei rakendata erandkorras 2022. aastal toetuste vähendamist pindalatoetuse taotluse esitamise eest hilinenud taotluste vastuvõtmise perioodil. Põhjalik info tingimuste kohta on leitav veebilehel www.pria.ee (Toetused > Põllud ja metsandus või Toetused > Loomad ja kalandus). Tänavu tuleb aga arvestada järgmiste oluliste muudatustega:

- 2022. aastast võetakse pindala- ja maaelu arengukava loomapõhiste toetuste taotlusi vastu uues e-PRIAS! Menüüribalt valige „Taotlemine“ seejärel „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“, seejärel vajutage nupule „Alusta esitamist“.

- 2021. aasta pindalatoetuste taotluste kindlakstehitud andmete alusel vähenes Eesti riigi tasandil püsirohumaa suhtarv võrreldes 2015. aastal kehtestatud võrdlussuhtarvuga üle 5% (6,65%). Sellest tulenevalt peavad taotlejad, kelle kasutuses on viimasel kahel aastal ülesharitud püsirohumaid ning kellele kohalduvad rohestamise nõuded, 2022. aastal püsirohumaa(d) nõutud ulatuses tagasi raja-

ma. Kui püsirohumaa läheb üle teisele põllumajandustootjale, läheb vastuvõtjale üle ka püsirohumaa säilitamise kohustus.

- Seoses püsirohumaa suhtarvu vähenemisega, kehtib 2022. aastal kõikidele põllumajandustootjatele, kes peavad täitma rohestamise nõudeid, täielik püsirohumaa üles harimise keeld ning ei ole lubatud ka püsirohumaa asendamine.

- Taotlejad, kelle kasutuses on maad, millele kehtib 2016., 2018., 2020. ja 2021. a lõpul määratud ning eelnevatel aastatel täitmata jäänud püsirohumaa tagasirajamise kohustus, peavad rajama püsirohumaa määratud ulatuses tagasi. Sellise kohustuse saanu peab püsirohumaa tagasi rajama ja tagasirajatavaid püsirohumaid oma pindalatoetuste taotlusel märkema TAR näitama hiljemalt 17. juuniks 2022. a. Aastail 2017–2022 tagasirajatud püsirohumaa (TAR) kasutusotstarvet ei tohi muuta.

- Ukraina kriisiga toimetulekuks ja toidujulgeoleku tagamiseks on Euroopa Komisjon võimaldanud 2022. a rakendada rohestamise toetuse raames erisust ökoloogilise kasutuseesmärgiga aladele (ökoalad). 2022. a on erandina lubatud ökoalana määratletud kesal tegeleda põllumajandustootmisega, milleks on niitmine, karjatamine ja põllumajanduskultuuride kasvatamine (näiteks teraviljade kasvatamine jne). Kesal, kus tegeletakse põllumajandustootmisega, on lubatud kasutada taimekaitsevahendeid.

- Poolloodusliku koosluse hooldamise (PLK) toetuse taotlemisel ei ole enam vaja taotlemise perioodil taotlust Keskkonnaametiga (edaspidi KeA) kooskõlastada. PLK toetuse taotlemiseks on taotlusperioodi alguseks e-PRIAS olemas KeA antud teave poolloodusliku koosluse tüübi, numbri, koosluse pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta. Samuti on olemas info konkreetsele alale määratud lisa- ja eritingimustest,

kui need tingimused on KeA poolt alale määratud.

- Tulenevalt mesilaspere-de arvu teavitamise korra muutumisest on muutunud keskkonnasõbraliku majandamise (KSM) toetuse mesilaste korjealade rajamise lisategevuse toetuse andmise tingimused. Toetuse andmisel võetakse edaspidi arvesse nende mesilasperede arv, keda peeti põllumajandusloomade registri andmete kohaselt 30. aprilli seisuga ning kelle pidamisest on registripidajat teavitatud hiljemalt 5. maiks.

- 2022. aastal on muutunud KSM talvise taimkatte baasnõude arvestuse aluseks olev maa. Baasnõude täitmist arvestatakse edaspidi taotleja kasutuses olevast Haanja, Otepää, Valgjärve, Vastseliina, Rõuge, Antsla, Kambja, Kanepi, Nõo ja Võru vallas asuvast põllumaast ja püskikultuuride alusest maast, mitte enam põllumajandusmaast. Talviseks taimkatteks arvestatakse baasnõude puhul 2022. aasta 1. novembrist kuni 31. detsembrini põllumaal ja püskikultuuride alusel maal olevad põllumajanduskultuurid ning kõrretüü.

- KSM 5-aastase kohustuse puhul ja KSM täiendava veekaitse lisategevuse toetuse taotlemisel tuleb 2022. aastal KSM toetusõiguslikku maad põllumajanduskultuurist koosneva talvise taimkatte all hoida 1. novembrist kuni vähemalt 31. detsembrini.

PRIA veebilehele on kõigi toetuste kohta kokkuvõtlikud tutvustused ning põhjalikud juhendid „Abiks taotlejale“.

Toetuste ja e-PRIA kasutamise kohta saab abi küsida PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või pöördudes Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistuse poole. Täpsemat infot leiab nende kodulehelt aadressil <https://www.pikk.ee/teenused-ja-tooted/e-pria-kasutamise-juhendamine/>.

Edukat taotlemist!

Eraisikud saavad eelregistreerimise teel tasuta ära anda eterniidi- ja lehtklaasijäätmeid

Mais ja juunis saab Rakvere valla elanik ette registreerimisel MTÜle Lääne-Viru Jäätmekeskus tasuta ära anda eterniidi- ja lehtklaasijäätmeid. Selleks tuleb edastada Rakvere vallavalitsusele jäätmevaldaja nimi, isikukood ning telefoni number; jäätmete päritolu aadress ning oletatav kogus. Eelregistreerimiseks tuleb saata taotlus e-postile sandra.schmidt@rakverevald.ee

Jäätmed peavad pärinema Rakvere valla territooriumilt. Ühele majapidamisele võimaldatakse tasuta ära anda maksimaalselt 3 tonni eterniiti ning 1,5 tonni lehtklaasijäätmeid. Koguste ületuse korral tuleb summa vahe tasuda kliendil.

Lisainfo:

sandra.schmidt@rakverevald.ee;

tel 5193 1280.

Aiaprahi ja jäätmete põletamine lõkkes

Ilmade soojenemisega on kätte jõudmas aeg, mil aiapidajad alustavad koristustöödega aias. Suurpuhastuse ning aiatööde käigus tekib aiaprahti ja jäätmeid, mida soovitakse tihti peale lõkkes põletada.

Olmejäätmete põletamine lõkkes on keelatud. Segalmejäätmed tuleb panna prügikasti, pakend pakendikonteinerisse, biolagunevad jäätmed kompostikasti ning muud jäätmeliigid (nt. suurjäätmed, ehitus- ja lammutusjäätmed (immutatud puitmaterjalid), olmeelektroonika jm) tuleb toimetada jäätmekeskusesse.

Vastavalt Rakvere valla jäätmehoolduseeskirjale tuleb okste ja lehtede põletamisele eelistada kompostimist. Tiheasustusega või kompaktse hoonestusega aladel tuleb eramajade omanikel endil leida oma kinnistu piires koht, kuhu viia puuoksad- ja lehed. Alati on võimalus toimetada oksad ja lehed ka jäätmekeskusesse. Võõra metsa alla oma aia oksti ja lehti viia ei tohi. Põletamine peaks olema viimane variant ning sellisel juhul peavad olema oksad kuivad, sest märgade okste põletamisel satuvad õhku mürgised ained, mis tekitavad peavalu, silmade kipitust jm ebamugavusi lähedal elavatel inimestel (k.a. põletajale endale). Sellise käitumisega häiritakse naabreid, mis ei ole lubatud. Kuivade okste põletamisel tuleb arvestama, et oleks tuulevaikne ilm. Oksti põletada näiteks kividega ääristatud lõkke kohas, kindlasti hoiduda metalltünni kasutamisest. Lõkke koht peab jääma hoonetest ja süttida võivast materjalist vähemalt 8 meetri kaugusele.

Lisaküsimuste korral võib võtta ühendust e-posti teel: sandra.schmidt@rakverevald.ee või helistades tel 5193 1280.

Päästeamet tuletab meelde, et tuletegemise ohutusreegleid eirates võib tule tegemine põhjustada suure kahjuga, kus kannatada saavad inimesed ja kodudki.

Pole harvad juhud, kus kulupõleng algab lisaks lõkke tegemisele ka maha visatud suitsukonist, tikust või põllule loobitud klaaspudelist. Kulupõletamine ja süütamine on aastaringsest keelatud, ohtlik ja karistatav tegevus.

Et vältida lõkkest alguse saavaid tulekahjusid on oluline meele pidada järgmiseid lihtsaid reegleid:

- lõkkekoht peab olema hoonetest ohutus kauguses, sest sädemed võivad tuulega lennata hoone peale;
- alla meetrise läbimõõduga lõke peab olema hoonest ohutus kauguses - vähemalt 8 meetrit;
- lõke läbimõõduga üle ühe meetri peab olema hoonest 15 meetri kaugusel;
- lõkkekoha ümbrus tuleb puhastada kuivanud taimedest, okstest ning muust põlevast materjalist;
- lõke tuleb piirata kivide või pinnasevalliga;
- koduaia lõkkes tohib põletada vaid puhast (immutamata) puitu ning pappi ja paberit;
- lõket tuleb valvata ja hoia selle läheduses kustutusvahendid, näiteks ämber veega, 6-kg tulekustuti;
- lõkkel tuleb inimese valvsa pilgu all lasta täielikult ära põleda või tuleb see kustutada veega;

Neid lihtsaid ohutusreegleid järgides on võimalik ära hoida suurte kahjudega põlenguid ning säästa elusid ja loodust!

Korraldatud jäätmeveo teenustasud muutuvad

Maht	Vana hind km-ta	Uus hind km-ta	Uus hind km-ga
100 l	1,17	1,40	1,68
80 l	0,93	1,12	1,35
140 l	1,51	1,81	2,18
240 l	2,37	2,85	3,42
370 l	3,65	4,40	5,27
600 l	4,85	5,83	7,00
660 l	5,33	6,42	7,70
770/800 l	5,75	6,91	8,29
1100 l	7,90	9,50	11,40
1500 l	9,43	11,34	13,61
2500 l	15,72	18,90	22,68
4500 l	28,29	34,02	40,82

Alates 1. juunist kehtivad Rakvere valla veopiirkonnas jäätmeveo teenuste uued hinnad.

Teenust osutab Lääne-Viru Jäätmekeskus <http://lvjk.ee/> korraldatud-jaatmevedu/korraldatud-jaatmevedu/

Volikogus otsustati

20. aprillil

- Jätta MAVE VARAHALDUSE Osaühing vaie Rakvere vallavolikogu 16.02.2022 otsuse nr 34 „Detailplaneeringu koostamise mitteamalgatamine“ kehtetuks tunnistamise nõudes rahuldamata.
- Muuta Rakvere valla teede arengukava 2019–2035. Lähemalt saab tutvuda Rakvere valla kodulehel.
- Tagada Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu projektides Lääne-Virumaa koduloomade varjupaiga rajamise I ja II etapp Rakvere valla omaosalus kuni 24 722 euro ulatuses (I etapis 8025 ja II etapis 16 697 eurot).
- Volitada vallavanemat sõlmima lepingut riigihanke edukaks tunnistatud soodsama pakkujaga Uhtna põhikooli I korruse mööbli ja muu sisutuse ostmiseks koos paigaldusega.
- Lubada mootorsõidukiga alale minek ja kooskõlastada geoloogiliste uuringute läbiviimine Kiigemetsa katastriüksusel järgmistel tingimustel: geoloogilisi uuringuid viia läbi külmunud pinnasega või perioodil, kui pinnas seda võimaldab ning teostada väljaspool lindude pesitsusaega (15.03.–31.07.). Maastikukaitsealal väljaspool teid sõites tohib kasutada ainult tehnikat, millel on võimalikult väike erisurve pinnasele ning välitööde ajal puude raie vajaduse ilmnemisel tuleb kooskõlastada see Rakvere vallavalitsusega. Elujõulisi suuri puid mitte maha raiuda.

Vallavolikogu määrususe muutus

1. maist muutus Rakvere valla sotsiaalhoolekandeline abi andmise tingimused ja kord

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 5 ja sotsiaalhoolekandeseaduse § 14 lõike 1 ja lõike 2 alusel.

Muutuvad alljärgnevad toetused: puudega lapse hooldajatoetus 50 eurot kuus, raske puudega isiku hooldajatoetus 40 eurot kuus, sügava puudega isiku hooldajatoetus 50 eurot kuus. Küttetoetus 250 eurot aastas ja prillitoetus 80 eurot aastas. Täiendava info saamiseks pöörduda vallavalitsuse sotsiaalosakonna poole või helistage tel 5283 434 Anneli Saaber või 5288 686 Mirje Reinumäe.

Vabariigi Valitsus algatas Haljala-Kukruse trassi 2+2 riigitee riigi eriplaneeringu

Vabariigi Valitsus algatas 23.03.2022 korraldusega nr 97 riigitee 1 **Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu** 2+2 ristlõikega maantee riigi eriplaneeringu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH). Riigi eriplaneeringu raames hinnatakse planeeringu elluviimisega kaasnevaid asjakohaseid majanduslikke, kultuurilisi, sotsiaalseid ja looduskeskkonnale avalduvaid mõjusid. Riigi eriplaneeringu koostamist ja mõjude hindamist, sh KSH läbiviimist korraldab Rahandusministeerium. Riigi eriplaneeringu kehtestab Vabariigi Valitsus.

Riigi eriplaneeringu ja KSH algatamise eesmärk on kavandada riigiteel 1 Tallinn–Narva asuva Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu kiirusele 120 km/h vastava 2+2 ristlõikega maantee rajamist. Riigi eriplaneeringuga planeeritakse eelkõige riigimaantee toimimiseks vajalikud trassid ja tehnovõrgud, 5G taristu, eritasandilised liiklussõlmed, kogujateed, kergliiklusteed, ökoduktid, sillad ja muud vajalikud maakasutus- ja ehitustingimused.

Riigi eriplaneeringu tulemusel koostatakse terviklik ruumilahendus riigimaantee ja sellega funktsionaalselt koos toimivate ehitiste tarbeks.

Riigi eriplaneeringu ja selle mõjude hindamise menetlus koosneb kahest etapist:

1. asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja mõjude hindamine, sh KSH programmi koostamine ning asukoha eelvaliku tegemine koos mõjude hindamisega ja

2. valitud asukohas (või asukohtades) detailse lahenduse koostamine koos mõjude hindamisega.

Riigi eriplaneeringu menetlusinfo on kättesaadav rahandusministeeriumi veebilehel.

Kontaktisikuks on Siim Orav, riigi eriplaneeringute koostamise nõunik, telefon 6113 233, e-posti aadress siim.orav@fin.ee.

Vallavalitsuses otsustati

30. märtsil

- Maksta sotsiaaltoetusi abivajajatele isikutele summas 850 eurot.
- Lõpetada Rakvere vallavalitsuse lastekaitse spetsialisti volitused ning volitada laste eeskoste- ja tugiteenuste spetsialist Swedbank ASis tegema tehinguid eestkostetava arvelduskontolt eestkostetava huvides.
- Korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Sõmeru aleviku tervise- ja suusarajale tehislumesüsteemi rajamine“.
- Anda ehitusload: abihoone püstitamiseks Annuse kinnistul Paatanal; üksikelamu püstitamiseks Iirise tn. 7 Näpil.
- Anda kasutusload: abihoonele ja üksikelamule Kriidisoo põik 6 ning üksikelamule Kriidisoo põik 4 Taaravainus.
- Määrata Muru külas asuva Plotniku katastriüksuse uueks lähiaadressiks Ojaäärse.
- Nõustuda Roodevälja külas Arkna tee 56 ja Arkna tee 42 katastriüksuse jagamisega: Arkna tee 56 sihtotstarbega maatulundusmaa; Arkna-Rakvere tee sihtotstarbega transpordimaa. Arkna tee 42 sihtotstarbega elamumaa; Arkna-Rakvere tee sihtotstarbega transpordimaa.
- Nõustuda katastriüksuste riigi omandisse jätmisega ning määrata lähiaadressid ja sihtotstarbed: Ümbersõidutee 66101:001:0344 ja 66101:001:0351 Papiarus, Ümbersõidutee T1 66101:001:0328, Ümbersõidutee T2 66101:001:0341 Roodeväljal ning Ümbersõidutee 66101:001:0314 Tõrremäel sihtotstarvetega transpordimaa.
- Anda nõusolek MTÜle Eesti Kesk-Aasia ja kaukaasia lambakoerte TÜ korraldada Sõmerul (Kooli 2 kinnistul) 21. mail üritus „2&5 rühma sh kesk-aasia ja kaukaasia lambakoerte erinäitus“.
- Eraldada Uhtna sõjapõgenike reservist kulutuste katmiseks 9295 eurot.

6. aprillil

- Maksta sotsiaaltoetusi abivajajatele isikutele summas 370 eurot.
- Paigutada Uhtna hooldekodusse abivajav isik.
- Eraldada LK Dressage MTÜle projektipõhist toetust taotlusele „2022 rahvusvahelised võistlused“ summas 1000 eurot viie võistluse osavõtumaksude tasumiseks.
- Keelduda projekteerimistingimuste väljastamisest päikeseelekt-rijaama projekteerimiseks Varudi- Altkülas: Välja kinnistul, Välja, Pendi, Keskküla; Pendimetsa ja Vallikmäe kinnistutel.
- Väljastada projekteerimistingimused üksikelamu projekteerimiseks Roo tn 14 Roodeväljal.
- Anda ehitusload: Sõmeru multifunktsionaalse keskusehoone ümberehitamiseks (katusele päikesepaneelide ja hoonesse jahutussüsteemi paigaldamiseks) Kooli 2 Sõmerul; 2-korteriga elamu püstitamiseks Vesiliku tn 7 Ussimäel; Ringtee Ärimaja laiendamiseks Ringtee tn 4 Taaravainus.
- Seada sundvaldus Telia Eesti ASi kasuks: Kooväljas Pullitalli katastriüksusele, Katkul Karjamaa katastriüksusele, Aluveres Tiidemetsa, Nuumikupõllu, Sepa, Kriste ja Nuumikute katastriüksustele; Võhmas Hiireherne katastriüksusele, Katkul Mälsu mäe katastriüksusele, Võhmas Väljapõllu ja Jaagurahva katastriüksustele avalikes huvides vajaliku side maakaabelliini, kaitsevööndiga 1 m mõlemale poole äärmisest kaablist, talumise kohustuse kehtestamiseks vastavalt asendiplaanidele.
- Sõlmida Rakvere vallavalitsuse ja OÜ Tähekiir vahel Rakvere valla laste ja õpilaste huvihariduse- ja huvitegevuse rahalise toetuse leping ning tasuda õpilase eest perioodi 23.03.-30.06.2022 igakuiselt Ukraina sõjapõgenike reservist 60 eurot.
- Lükata detailplaneeringu eelnõu tagasi ning viia vastavusse Vee-seaduse § 127, 134, 154 ja 31.07.2019 keskkonnaministri määrusega nr 31. Arutada peale paranduste sisseviimist uuel vallavalitsuse istungil.
- Jätta rahuldamata OÜ Kroonikeskus vaie. Koostada vaideotsus, teha teatavaks vaide esitajale.

13. aprillil

- Maksta sotsiaaltoetusi abivajajatele isikutele 1077.90 eurot.
- Paigutada Uhtna hooldekodusse 2 abivajavat isikut.
- Lükata detailplaneeringu eelnõu veelkord tagasi, arutada peale paranduste tegemist.
- Seada tasuta isiklik kasutusõigus Rakvere valla kasuks Roodevälja külas asuvale Arkna tee 40 kinnisasjal 567 m² suurusele maa-alale jalgratta- ja jalgte rajamiseks ning 262 m² suurusele maa-alale valgustuse rajamiseks vastavalt asendiplaanile.
- Keelduda projekteerimistingimuste väljastamisest päikeseelekt-rijaama projekteerimiseks Lehtmaa kinnistul Veltsis ja Raudpuu kinnistul Uhtnas.
- Anda ehitusluba ajutise akupanga rajamiseks Linna kinnistul Taaravainus.
- Anda kasutusload: päikeseelekt-rijaamale Voore tn 3 Näpil ja üksikelamule Sireli tee 12 Tõrremäel.
- Korraldada avatud hankemenetlusega riigihange „Rakvere valla teede 1 x pindamistööd 2022“.
- Edastada Rakvere valla teede arengukava 2019-2035 muutmise eelnõu vallavolikogule menetlemiseks.
- Kinnitada Mittetulundusühingu FOOTBALL CLUB RAKVERE UNITED projektipõhise toetuse kasutamise aruanne summas 41 eurot.
- Anda nõusolek MTÜle Lääne-Viru Jäätme keskus korraldatud jäätmeveo teenustasu muutmiseks alates 1. juunist.
- Tasuda abivajava isiku eest 1. tüüpi diabeeti põdevate laste laagris osalemise eest Jõulumäe Tervisespordikeskuses (11.–16.07.) 402 eurot. Teenus rahastatakse riigieelarvest eraldatud toetusfondi „Raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetus“ vahenditest.

20. aprillil

- Maksta sotsiaaltoetusi abivajajatele isikutele summas 508,50 eurot.
- Eraldada projektitoetust MTÜle Vahva Vaeküla omafinantseeringu katmiseks „Minirampide ostmine ja paigaldamine Vaeküla mänguväljakule“ summas 403,23 ja „Vahvad meisterdajad ja õppereis botaanikaeda“ summas 277 eurot.
- Mitte eraldada toetust MTÜ A&A Autosport projektile „Raamatu „Veoautokross läbi aegade“ kirjastamine“.
- Keelduda projekteerimistingimuste väljastamisest päikeseelekt-rijaama projekteerimiseks Mälsu mäe kinnistul Katkul.
- Väljastada projekteerimistingimused akupanga rajamiseks Kruusimäe kinnistule Kõrgemäel ja Kodila kinnistule Kohala-Eeskülas.
- Anda kasutusluba abihoonele Veltsi tee 23 Veltsis.
- Nõustuda katastriüksuste jagamisega vastavalt maakorralduska-va plaanidele: Jäätmal Lillepõllu, Lillekraavi ja Lillevälja ning Päides Metsavahi ja Valgehobuse sihtotstarvetega maatulundusmaad.
- Seada tasuta sundvaldus Telia Eesti AS kasuks avalikes huvides vajaliku sidevõrguväljaehitamise, omamise ning kasutajal lasuva sidevõrgu arendamiskohustuse täitmise tagamiseks, sideliinide remontimise, hooldamise, asendamise, kasutamise, kasutusse andmise ja muul viisil ekspluateerimise sidevõrgu talituse tagamise eesmärgil Rakvere valla omandis olevatele kinnistutele: Aluveres Tööstuspargi, Raudlepa Murakamäe tee, Võhmas Vabatküla tee.
- Võtta vastu LandComposition OÜ poolt koostatud Karivärava külas Sooniku ja Peetrivälja kinnistute detailplaneering ning korraldada avalik väljapanek 9.–22.05 vallamajas ja Sõmeru raamatukogus.
- Tunnistada vastavaks pakkumusele „Uhtna põhikooli I korruse mööbli ja muu sisutuse ostmise koos paigaldusega“ teinud pak- kujud ning tunnistada edukaks Vegard Furniture OÜ, kui kõige madalama kogumaksumusega pakkumus ja volitada vallavanemat sõlmima leping.

AMETLIKUD TEATED

Rakvere vallavalitsuse 20.04.2022 korraldusega nr 917 võeti vastu **Karivärava küla, Sooniku ja Peetrivälja kinnistute detailplaneering** ning suunati see avalikule väljapanekule perioodil 9.-22.05.

Detailplaneeringu algataja, koostamise korraldaja ja kehtestaja on Rakvere vallavalitsus, koostaja LandComposition OÜ ning huvitatud isik Ivar Dreifeldt.

Planeeritava ala suurus on ca 5,7 ha. Planeeritav ala hõlmab Sooniku (66201:001:0613, maatulundusmaa 100%, 4,05 ha), Peetrivälja (66201:001:0611, elamumaa 100%, 1,42 ha) ning Ernämänniku tee (66201:001:0614, transpordimaa 100%, 0,27 ha) kinnistuid.

Planeeringualal kehtivaid detailplaneeringuid ei ole. Kehtivas Rakvere valla üldplaneeringus (kehtestatud Rakvere vallavolikogu 21.04.2010 määrusega nr 4) on planeeringuala kinnistute osas maakasutuse sihtotstarve maatulundusmaa. Kehtiva üldplaneeringu järgi on sõnastatud, et elamuehitus on põhimõtteliselt võimalik läbi detailplaneeringu koostamise ka elamumaafunktsiooni mitteomaval maa-alal (nt äri-, tootmis-, puhke- ja virgestusmaa). Juhul, kui ala ei paikne väärtuslikul põllumaal, kaitsealal või looduskaunis kohas (sh väärtuslikul maastikualal) ei muuda detailplaneering kehtivat üldplaneeringut. Tulenevalt asjaolust, et planeeringuala ei asu väärtuslikul põllumaal, kaitsealal ega looduskaunis

kohas, siis taotletava detailplaneeringu lahendus ei muuda kehtivat üldplaneeringut.

Planeeringualale kavandatakse jagada Sooniku maaüksus 10 (vahemikus 3782-5550 m²) väikeelamumaa ja 1 transpordimaa krundiks (3009 m²) ning Peetrivälja maaüksus 2 väikeelamumaa krundiks (7493 m² ja 6675 m²). Elamukruntidele kavandatakse lubatud hoonete arvaks krundil kuni 4 (1 elamu ja kuni 3 abihoonet), maksimaalsete ehitusalade pindadega 600m², maksimaalsed kõrgused elamul 9 m ja abihoonel 5 meetrit. Juurdepääs on planeeritud avaliku kasutusega Ernämänniku teelt.

Detailplaneeringu kohta esitas Rakvere Vallavalitsus taotluse kooskõlastusteks Päästeametile. Teavitused arvamuse avaldamiseks saadeti piirinaabritest Karivärava külas asuvate Aru, Liisu, Vahepere, Saareotsa, Paju, Männi, Lilleoja, Männioja, Kadakavälja, Arupealse, Kõuvälja ja Männituka kinnistute omanikele. Kirjalik kooskõlastus laekus Päästeametilt (01.04.2022). Piirinaabrid arvemust ei avaldanud.

Avaliku väljapaneku materjalid on 9. maist paberkandjal kättesaadavad Rakvere vallavalitsuses ja Sõmeru raamatukogus ning elektrooniliselt Rakvere valla veebilehel <https://www.rakverevald.ee/algatamine-ja-menetlemine>.

RAAMATU-UUDISED

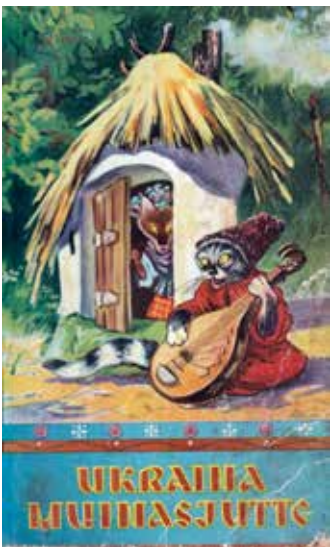

2022 RAAMATUKOGUDE AASTA

Raamatukogude aasta esimese kolme kuuga on raamatukogudes üle Eesti tehtud kokku 2,69 miljonit laenutust – võrreldes 2021. aasta esimese kvartaliga on olnud laenutusi juba 55 000 võrra enam! Kõige enam laenutusi maakonna ühe elaniku kohta on Võrumaal, Tartumaal, Hiiumaal, Põlvamaal ja Lääne-Virumaal. Sea sinagi sammud lähimasse raamatukogusse!

Uhtna raamatukogu direktor Inge Pikkoja soovitab

„UKRAINA MUINASJUTTE“

Eesti lasteaia õppeprogrammis on juba aastaid kasutatud Ukraina muinasjuttu „Labakinnas“. Lugu taadist ja tema kindast, mis metsateele ära kadus. Kinda leidnud hiireke otsustas selle sisse omale kodu rajada. Vähehaaval hakkas metsaelanikke juurde tulema, kinda sisse mahtusid veel konn, jänku, rebane, hunt, metssiga, karu. Kuid siis hakkas taat oma kadunud kinnast otsima. Usun, et just praegu on õige aeg välja otsida vanad muinasjutud ja neid taas avastada. Kui lugeda neid täiskasvanud inimesena siis mõistad, kui

palju kihte on ühes muinasjutus ning kui palju võrdlusi inimeste maailmaga.

„EESTLASTE UNISTUSTE JA

MÄLESTUSTE KRIMM“

1862. aastal lahkus Eestimaalt suur hulk talupoegi oma peredega. Mindi, et olla ise peremees, harida põldu ja olla prii mõisast. Enamikel oli sihtkohaks Krimm. Seal jagati tasuta maad, laenati igale asunikule kindel summa raha 10-aastase tagastamistähtajaga ning leivavilja.

Siia raamatusse on kokku kogutud mitme suguvõsa lood, mis räägivad Krimmi eestlaste elust.

Sama teema kohta võib lugeda veel Georg Lukase raamatust „KRIMMI MÄLESTUSED“.

Lisalugemist leiab Uhtna raamatukogust veelgi. Tollaste väljarändajate seas olid inimesed ka meie piirkonnast. Kes Krimmi enam ei mahtunud rajasid uue elu Karsi küllasse, mis nüüd jääb Türgi territooriumile. Raamatukogus on kokku kogutud materjalid „Meie inimesed ja Karsi küla lugu“, mis annavad aimu tollasest väljarändamisest.

LUULEKEVAD 2022

Eesti Luuleklubide Liit kutsub kõiki luulehuvilisi traditsiooniliseks saanud 39. Luulekevade võistlusel oma võimed proovile panema. Ootame kõigilt luulehuvilistelt mistahes teemadel võistlusluuletusi (soovitatavalt 5-6) 15. maini e-posti aadressil intuitiiv@gmail.com

Võib esineda ka varjunime all, kuid meile palume teatada oma õige nimi, aadress, (ka tavapostiaadressi), telefon, vanus, õpilasel kool ja klass või kursus, täiskasvanutel vanus ja elukutse.

Kõigi vähemalt II vooru jõudnutega võtame ühendust ning paremiku luuletustest avaldame trüki luulevihikuna.

6 õppetundi, kuidas lastele rahatarkust õpetada

Me kõik ju soovime, et meie lapsed saaksid elus hästi hakkama ja teeksid õigeid valikuid. Rahaasjade puhul võib ehk tekkida küsimus: kuidas seda rahatarkust siis lastele õpetada, kui vahel ei suuda isegi nutikalt toimetada?

29. märtsil Kogumispäeviku grupis toimunud otseülekandes arutlesid lastele rahatarkuse õpetamise teemal kahe lapse isa ja investor Kristjan Liivamägi, viie lapse ema ja raamatu „Tom õpib rahatarkust“ autor Riin Tuttelberg ja 24-aastane rahatarkuse õpetaja Mart Vainu, kellel äsja valmis lastele mõeldud Cashy rahamäng. Arutelu juhtis Rahaasjade Teabekeskuse juht Mari-Liis Jääger.

Mida võime nende arutelust lastele rahatarkuse andmise kohta ise õppida? Siin on kuus miniõppetundi, mis kuluva ära kõikidele täiskasvanutele.

1. See pole vaid sõnakõlks: eeskujul andmine on väga oluline.

Kõik kolm arutelukülast nentisid, et kuulsid lapsena üsna sageli nüüdseks juba üsna kulunud fraasi: raha ei ole. See võis kodudes ka pingeid tekitada. „Nägin, et tulevikus ma ise ei tahaks sellist elu,“ ütleb Mart ja lisab, et otsis juba väiksena viise raha juurde teenimiseks.

„Küsimise alati õpilastelt, kas nad ka kodus rahast räägivad, ja kui tihti nad sellest räägivad. Selgub, et umbes pooled räägivad korra kuus, ülejäänud pigem üldse mitte. Ja kui räägitakse, siis enamasti sellest, kuidas raha on vähe,“ ütleb Mart.

Kui rääkida rahast pidevalt kui probleemist, mitte vahendist eesmärkide saavutamisel, mõjutab see ka lapse arusaamu. „Lapsevanemad, oleme ise eeskujud, julgustame rahast rääkimist ja selle kohta küsimist ega ütle lapsele, et on liiga vara rahast rääkida või et raha ei ole,“ rõhutab Kristjan. „Esiteks on see, et raha üldse ei ole, valetamine, mis jätab ka endale halva tunde. Teiseks tasub pigem seletada ja edasi anda teadmist, miks näiteks ei ole praegu vaja seda Snickersit osta.“ Ta lisab, et peab oluliseks, et kodust tuleks kaasa mõte: raha on tööriist, mitte eesmärk omaette.

2. Lapsed ei pruugi teada, kus raha tuleb ja millele see kulub. Räägi neile sellest.

Kristjan mäletab, kuidas kooliõpilasena sai elu käigust aru umbes niimoodi: kõigepealt tuleb õppida koolis, siis õppida ametit, siis minna tööle, siis oodata ära pensionile saamine ning seejärel ongi elu läbi. Ent praegu ei ole see enam tingimata ainult nii – raha võib teha tööd meie eest, pensionile minekut lükatakse ka hea meelega edasi ning kooligi võib elu jooksul

astuda mitu korda. Valikuid on üha rohkem ja lapsedki ei pruugi teada, kust vanemad üldse raha saavad.

„Oleme oma peres lähtunud põhimõttest, et kõikidest teemadest räägime lastega avatult ja ausalt. Lihtsalt võtame selle aja ja selgitame. Tunnistan, et alguses oli see keeruline, aga samm-sammult läks lihtsamaks,“ sõnab Kristjan. Nii näiteks on nad kodus arutanud, kui suur on eesootava puhkuse eisi maksumus ja kui palju maksab pere auto. „Selle puhul tekkis lapsel küll imestus: nii palju, kust te selle raha saite? Sealt jõudsi ema-isa sissetulekuni, kui palju nad teenivad ning kui palju võtab aega, et mingi asja jaoks raha kokku koguneks,“ märgib Kristjan ja lisab, et lapse tasub ka tööle kaasa võtta, et ta saaks näha, kuidas vanemate töö välja näeb. Nii tekib lapsel tervikpilt: kust raha tuleb, kuhu läheb ja millised on eri võimalused.

„Kujutlen, et üks põhjus, miks paljud vanemad ei räägi lastega nii ausalt, on see, et lapsed on ju nii siirad, nad võivad saada teadmist pahaaimamatult edasi rääkida, ja seda pisut kardetakse,“ arvab Mari-Liis. Kristjan nõustus ja täiendas, et seetõttu on oluline lapsele ka seletada, milline informatsioon peaks jääma vaid pereringi ning millest võib ka näiteks sõpradega rääkida.

3. Lapsed õpivad mänguliste ülesannete käigus ka esmapilgul keerulisi teemasid.

Kristjan soovib lastega mängida eri lauamänge, näiteks „Monopoli“, selle abil on võimalik seletada rahaasjade toimimist ka 5-aastasele. „Monopoli“ kaart on nagu aktsia. Kui oled kaardi omanik ja teine mängija astub kaardil tähistatud ruudule, saab kaardi omanik raha. Sarnane on lugu aktsiatega, mis teenivad omanikule raha, kui ettevõtteks läheb hästi.

Mari-Liis soovib vanematele lastele anda ülesande

proovida panna kokku pere toidueelarve. Mart toob näiteks, et on õpilastele andnud ülesandeks kujutleda, et nad elavad omaette ning arvutada välja oma kuueelarve. Selle hulka kuulub kinnisvaraportaalist korteri välja valimine ja näiteks vanematelt uurimine, kui suured võiksid olla elektrikulud. „Väga tihti imestatakse, et nii palju raha kulub! See ülesanne noortele meeldib, sest nad ju lähivadki varsti omaette elama ning saavadki ette kujutada, kuidas see võiks välja näha,“ sõnab Mart. Lisaks annab ta õpilastele ka ülesande kirjutada üles, millised on nende eesmärgid 3–5 aasta pärast – see annab võimaluse ette mõelda ja realistlikke plaane teha.

4. Lapsel on oluline õppida vastutust võtma.

Riin rõhutab, et vastutuse õppimisel on oluline regulaarne taskuraha saamine, ehkki summad ei pea tingimata olema suured. Tema peres on lastega tehtud kokkulepe, et pool taskurahast läheb püsikorraldusega investeerimiskontole kasvama. „Kuna kaks last on väikese vanusevahega, on ka näha, et nad innustavad teineteist, isegi konkureerivad veidi. Neil on telefonis oma investeerimiskontod näha, nii nad vaikselt neid numbreid piiluvad,“ räägib Riin.

Ka Kristjani kogemus näitab, et kui lapsele raha kogumine pole üksnes „emme-issi projekt“, vaid selgelt lapse oma ning talle jälgitav, tekib rohkem omanikutunne ja laps võtab julgemalt vastutust.

Mari-Liis jagab ka nippi, kuidas võib lastele raha säästmise lihtsamaks teha – anda taskuraha, eriti, kui tegu on nooremate lastega, justnimelt sularahas. „Ka meil, täiskasvanutel on sageli raskem sularaha poes ära anda, kaardiga on see palju lihtsam.“

5. Julgusta last unistama – ta ei pruugi olla sellega harjunudki!

Nii Mart, Riin kui ka Kristjan nõustuvad, et lapsed ja noored võiksid julgema rohkem unistada. „Eks unistamine on keeruline ka!“ ütleb Riin. „Olen näinud, et 1.–3. kl õpilastel jookseb selle peale juhe täiesti kinni. Kas vanemad täidavad liiga palju nende soovet, et nad ei oskagi unistada? Tahaksin lapsevanematele panna südamele, et olge küll lastele toeks, aga las and ise täidavad oma unistusi! Näiteks telefoni ost – las laps ise kogub selleks raha, ta väärtustab ka seda telefoni rohkem. Lisaks on tal ka uhke tunne, et ise kogusin selle raha.“

6. Julgusta last olema ettevõtlik – õpilasfirma loomine annab väga hea kogemuse.

„Üliõpilaste ja gümnasistidega kohtudes tunnen – võib-olla kumab siit läbi eestlaslik tagasihoidlikkus? –, et midagi takistab noori unistuste poole püüdlmast. Esimene reaktsioon ei ole sageli see, et kõik on võimalik, vaid pigem nähakse riske,“ nendib Kristjan. „Riskide teadvustamine on oluline, aga tasub näha ka võimalusi. Tundub, et võib-olla vahel just nende vanemad kahtlevad, ei julgusta lapsi – see läheb mulle hästi südamesse.“

„Võib-olla peaksime rohkem mõtlema, mis meie, lapsevanemate, hirmud on. Seda tasub küsida iseendalt,“ julgustab Mari-Liis ja lisab, et hirmudest tasub püüda üle saada. Kui ka lapsevanem ise on rahaasjade algaja ega pole näiteks eelarvet teinud, tasub proovida seda teha koos lapsega.

Mart lisab, et noortel on palju võimalusi lisaraha teenida. „Mõtteviis on oluline – püüda näha võimalusi, mitte takistusi. Näiteks õpilasfirma loomine annab hea kogemuse, Eestis on see programm hästi hea. See on õpilasele lõbus ja saab pea tööle panna,“ kinnitab ta.

KARIN LAURIMA, meediajuht, Swedbank AS

**Jutuvestmisfestival
ÕÕBIKUÕÖD**
17.-21. mai 2022

20. mail
kutsume Kreutzwaldi
lapsepõlve radadele

Kell 20.30 alustame Sõmeru
keskusehoone juurest jalutuskäiku
mööda Kreutzwaldi karjas käimise radu koos
matkajuht Mart Laidrooga.

Kell 22.00 jutustab Kaarli kivi
juures jutustaja Polina Tšerkassova
mahedate pillihelide saatel.

Võta kaasa latern ja istumisasutus!

Registreeru matkale tel 5336 4604
Siiri või siiri.saarmets@rakverevald.ee

LÄÄNE-VIRUMAA jutuvestmisfestival toimub
Eesti Rahvakultuuri Keskuse
jutuvestmisfestivali Õõbikuööd raames

14. MAIL
KELL
10-15

UBJA KÜLAKESKUSE
ÕUEALAL
**KEVAD
LAAT**

Tule müüma: taimi, istikuid, lilli, käsitööd, kirbuturu
kaupa jne.
Avatud on kohvik, muuseum ja käsitööpood.
Müüma võib tulla igaüks – väike-nokitsejast
professionaali, kohamaksu ei ole!

Eelregistreerimine tel 5048 505

1. maist kuni 30. juunini saab
vaadata Sõmeru Keskusehoones

TIINA ERALA
maalide näitust

**"VÄRVLININE
MAAILM"**

**12. MAIL KELL 12
UBJA KÜLAKESKUSES
UBJA KANDI EAKATELE**

**INFOKOHVIK
– SINU SÕNA LOEB**

**Tule räägi kaasa millega vabal
ajal sooviksid tegeleda, mis on
need mõtted ja unistused, mis
on jäänud proovimata.**

**Meeleolu loovad
Viru-Nigula rahvamuusikud
Hillar ja Ervin**

Kevadel tasub taas mõelda, kuidas lemmikloomi puukide eest kaitsta

ANNELY ALEKSEJEV,
Ravimiameti kliinilise
hindamise büroo spetsialist

Eestis esineb peamiselt kahte liiki puuke – võsapuuk (*Ixodes ricinus*) ja laanepuuk (*Ixodes persulcatus*). Nende aktiivseim tegutsemise periood on aprillist oktoobrini.

Puugid on eriti ohtlikud koertele, sest nad võivad levitada mitmeid haigusi, millest Euroopas levinumateks on puukborrelioos, babesioos, erlihioos ja anaplasmoos.

Kassid haigestuvad puugihaigustesse harva, neid võivad ohustada puukide poolt siirutatavad haigused – borrelioos, hemobartonelloos ja tulareemia. Nende haiguste kliinilised sümptomid on enamasti mittespetsiifilised, mistõttu on neid keeruline diagnoosida ning nad võivad põhjustada lemmikloomadele tõsiseid tervisemuresid. Üks ja sama puuk võib samal ajal levitada mitut erinevat haigust.

Kuidas lemmikloomi puukide eest kaitsta? Milline puugitõrjevahend valida?

Regulaarne kontroll – puugirohkel ajal tuleb lemmikloomale karvkate pärast iga jalutuskäiku üle kontrollida ja leitud puugid kiiresti eemaldada.

Kasutada puugitõrjevahendit – see on tõhusaim viis lemmikloomade kaitsmiseks puukide levitatavate ohtlike haiguste eest. Puukide ennetamiseks koertel, kassidel ja tuhkritel on võimalik kasutada mitmeid ravimeid. Ravimid erinevad toimeaine, manustamisviisi ja toime kestuse poolest. Saadaval on nii käsikäsitõrjevahendeid kui ka retseptiravimeid, neid saab loomale välja kirjutada loomaarst. Ravimid, mis toimivad puukide vastu, sobivad sageli ka mitmete teiste välis- ja siseparasiitide tõrjeks.

Täpilahused

- Tegemist on väikestes pipettidesse pakendatud lahustega, mida on lihtne manustada otse looma nahale turja piirkonnas.

- Püsiv surmav toime puukide vastu kestab kuni neli nädalat. Sõltuvalt ravimist võivad täpilahused puukide suhtes omada lisaks ka peletavat toimet.

- Tegemist on enamatki käsikäsitõrjevahenditega ja loomaomanikele kergesti kättesaadavad.

- Tähelepanelikult tuleks jälgida, kas tegemist on koertele või kassidele näidustatud ravimiga. Mitmed preparaadid on näidustatud ainult koertele kasutamiseks ja on kassidele mürgised. Kassidele äärmiselt ohtlik toimeaine on permethriin. Loe rohkem siit:

<https://ravimiamet.ee/ravimid-ja-ohutus/veterinaarravimid/loomaomanikule>

- Täpilahuse manustamise järel ei tohi manustamiskohta katsuda enne, kui see on korralikult ära kuivanud. Jälgige, et ka lapsed pärast ravimi manustamist looma ei silitaks.

- Kui loomadel lastakse ujuda või pestakse neid sageli, lüheneb ravimi toimeaeg ja ravimit tuleks kasutada sagedamini.

Ravimkaelarihmad

- Tekitavad puukide vastu püsiva surmava ning peletava toime. Eritavad puuke halvavat ainet ja parasiit pole võimeline looma karvkatte külge kinnituma. Puuk ei saa alustada toitumist ega loomale haigustekitajaid levitada.

- Kõige pikema toimeajaga, toime puukide vastu võib sõltuvalt ravimist kesta 2–8 kuud.

- Käsikäsitõrjevahendid.

- Mõned ravimkaelarihmad ei sobi kasutamiseks, kui loomaga käiakse ujumas ja teda pestakse, kuna rihmade tõhusus veega kokkupuutel võib väheneda.

- Kõigile lemmikloomadele ei pruugi kaelarihm sobida, kuna loom võib osutada toimeaine suhtes ülitundlikuks ning rihma kandmine võib tekitada nahaärritust või põletikku.

- Tiinetel ja imetavatel loomadel ei soovitata ravimkaelarihma kasutada.

- Loomad, kellele on paigaldatud ravimkaelarihm, ei tohi magada inimesega samas voodis, eriti puudutab see lapsi, kuna ravimkaelarihm sisaldavad toimeained võivad olla ohtlikud.

- Loomaomanik peab arvestama ka enda lõhnatundlikkusega, sest osad ravimkaelarihmad on väga tugeva spetsiifilise lõhnaga.

Tabletid

- Kõige uuemad puugivastased ravimid on näidustatud koertele ning on saadaval närimistablettidena. Kassidele selliseid tablette ei ole.

- Retseptiravimid.

- Sobivad hästi koertele, kellele muud kaitsevahendid ei sobi või kes käivad tihti ujumas. Ei välista puugihammustust, vaid tekitavad loomale sisemise kaitse ehk puugi imemisprotsess on väga lühiajaline ja puugile ebaefektiivne.

- Ühe manustamiskorraga kestab puuke surmav toime kuni ühe kuu jooksul.

- Tableti kasutamise järel saab loomale kohe ka paita, sest nahapinnal ja karvates ei ole toksilisi aineid, mis inimesele ohtlikud võiksid olla.

Soovitusi loomaomanikule

Enne puugivastase ravimi manustamist oma lemmik-

loomale tutvu põhjalikult ravimi pakendis oleva infolehega ning veendu, et ravim on sinu lemmikloomale näidustatud ja ohutu. Kui kahtled milleski, pea nõu loomaarsti või apteekriga, kes aitavad sobivaima ravimi välja valida.

Veterinaarravimite kohta leiab infot kergesti ravimiregistrist: www.ravimiregister.ee.

Loomadele mõeldud ravimid on liigispetsiifilised ning neid ei tohi kasutada inimestel! Ravimid, mis on näidustatud koertele, võivad kassidele, küülikutele ja tuhkritele toksilised olla.

Jälgi hoolikalt, et loomale manustatava ravimi annus oleks õige, looma kehamassi arvestav. Manustades soovitatavast annusest väiksema annuse, ei ole see mitte kokkuvõtteks, vaid ravimi toime kestab lubatust lühemat aega. Samas võib suurem kogus olla loomale mürgine.

Puugitõrje preparaadid võivad inimestele ohtlikud olla! Nt täpilahuse manustamise järel ei tohi manusta-

miskohta katsuda enne, kui see on korralikult ära kuivanud. Jälgige, et ka lapsed pärast ravimi manustamist looma ei silitaks. Loomad, kellele on paigaldatud ravimkaelarihm, ei tohi magada inimesega samas voodis.

Puugitõrjet tuleb teha kõigile pere lemmikloomadele samal ajal.

Mõned toimeained võivad olla ohtlikud ka kaladele ja teistele veeorganismidele, seetõttu ei tohi ravitud koeri lubada veekogudesse enne, kui ravimi manustamisest on möödunud vähemalt 48 tundi.

Juhul, kui lemmikloomal on tekkinud ravi kasutamise järel kõrvaltoime, siis tuleb kindlasti teavitada sellest loomaarsti ning järgmine kord saab valida teise toimeaine või ravimvormiga ravimi. Kõrvaltoimest saab Ravimiametile teatada ka loomaomanik ise. Seda on mugav teha Ravimiameti kodulehel, kasutades veebivormi: <https://ravimiamet.ee/teata-ravimi-voi-vaktsiini-korvaltoimest-loomal>.

28. mail
algusega kell 10 SÕMERUL

Maaelu FESTIVAL

- paraad Maal on tore
- kodumaise käsitöö, talutoidu ja istikute laat
- kariloomade näitus ja lammaste pügamine
- Lääne-Virumaa põllumeeste ala koos tehnika ja müügilettidega
- Ranna Rantšo miniloomaaed
- Põhja-Eesti toidu ala
- portreemaalija
- lastele batuudid, huvitavaid tegevusi pakuvad valla noortekeskused

Kogu päeva kestev kultuuriprogramm:

- valla harrastuskollektiivid ning koolide ja lasteaedade lapsed
- K-Tantsukool
- Ukraina kogukonna vokaalansambel Barvinok
- tsirkuse akrobaadid Maša ja Daša Ukrainast
- Rakvere Sotsiaalabikeskuse tantsurühm
- Rakvere Segakoor
- Uhtna Mandoliiniorkester
- segarahvatantsurühm Tarva Tammed
- ansambel ELVI (Eile Laulsime Veel Ilusti)

Rakvere vald

Lemmikloomadega
festivali platsil viibimine
KEELATUD.

Üritust toetavad: Rakvere vald, Leader, Rägavere mõis, Lääne-Virumaa Põllumeeste Liit

Seoses Maaelufestivaliga on liiklus 28. mail Sõmeru alevikus häiritud.
Paraadi ajal kell 9.45–10.30 on Puistee tänav liikluseks suletud.

Tuul puude ladvus tasa kiigub,
me vaikselt leinas langetame
pea ...

Mälestame

VERA NAGOVITSINA	05.04.1941–20.03.2022 Kloodi
REIN PÄHKEL	21.11.1940–30.03.2022 Kohala
UNO LAURI	17.07.1937–06.04.2022 Sõmeru
VIKTOR JEVSEJEV	04.02.1950–10.04.2022 Ubja
GRANISLAVA MÄEKIVI	16.02.1935–10.04.2022 Rägavere
JÜRI VALDRE	06.04.1949–12.04.2022 Taaravainu
LJUDMILLA ILVES	11.07.1941–13.04.2022 Lepna
ENE MUND	06.04.1959–20.04.2022 Karitsa
VASSILI JAZŌKOV	07.10.1947–20.04.2022 Sõmeru
HARRI ALE	18.12.1944–20.04.2022 Raudlepa

13. mail kell 18
Sõmeru keskusehoones

Meisterdame krepp-paberist lilli

Juhendaja Kristi Onkel
Hind 27.-, mis sisaldab lilleõie
meisterdamise materjale ja juhendamist.

Info ja registreerumine tel 5336 4604 või
siiri.saarmets@rakverevald.ee

*Neis väikestes kätes ja jalgades peitub jõud,
soov elada, naelda, nutta ja õnnelik olla.*

*Dalju õnne uus
vallakodanik!*

ARMIN RANDEL KUZNETSOV Sõmeru

*Tormilt võta tiivad, päikeselt vaade,
merelt mõte, kaljult kindlus,
tammepuult tahlejääd.*

*Õnnitlenie maikuu juubilar
ja sünnipäevalisi*

93. sünnipäeval

VILMI ANTON Tõrremäe

91. sünnipäeval

AINO REMIKÜLL Näpi

90. sünnipäeval

AGNE ASU Taaravainu

89. sünnipäeval

EINAR JOONAS Lasila
GEORG-JAKOB PALMI Levala
NELLA TOMBAND Ubja

88. sünnipäeval

ENDA LUŽKOVA Näpi
AAVO SUURKAEV Levala

86. sünnipäeval

LEIDA LAMBUR Sõmeru
LINDA HEIN Sõmeru

85. sünnipäeval

REIN PÄRG Taaravainu
SILVI ORUMETS Uhtna
VÄRDI SIRELBU Lasila

84. sünnipäeval

MARIKA KRUUSOJA Ubja

83. sünnipäeval

PJOTR TIMONOVITŠ Näpi

82. sünnipäeval

ANTS VAHU Sõmeru
HENNO VEISSBACH Veltsi
TÖNU KIKKERPUU Sõmeru

81. sünnipäeval

ENN KALINOVSKI Näpi
MAIA TOMBRE Tõrma

80. sünnipäeval

AINO KAASIK Sõmeru
MILVI JAAGANT Sämi

75. sünnipäeval

MATI KALLEND Ubja
ANNE MIHKELSON Sõmeru
ADO KUKK Lasila
VAIKE PENDER Näpi
JEVGENI KOLPAKOV Uhtna
SIRJE LEE Sõmeru
EVI ALUOJA Sõmeru
LIUDMILA OZMANYAN Lepna

70. sünnipäeval

RIINA REIER Karitsa
MAIE TALI Sõmeru
ANU RAIDLA Taaravainu
REIN TAMMIK Eesküla
ANTS RAUDOJA Rahkla
ANJUTA BIRJUKOVA Sõmeru
HEINDRI KLIMSON Sõmeru
TIINA JOSUA Uhtna
IRINA TALPAS Kaarli
KÜLLIKE SAARNA Tõrma
ARVO NOODLA Taaravainu
ANTI ALGPEUS Levala
VELJO KALLIP Sämi
ILMAR KASK Varudi-Vanaküla